

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Incarnatio Mystica Sive Christiformitas

Roger, Nicolaus

[Erscheinungsort nicht ermittelt], Anno MDCLXXXIV.

Pars Secunda. Conceptio Christi Mystica, sive Idea Jesu amatoria.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37940

riam Domini (hoc est Christum ipsum) speculariter,) quasi speculum intuentes) in eandem imaginem transformamur, per reflexionem scilicet radiorum lucis Christiformamur, à claritate in claritatem tanquam à Domini spiritu, & non amplius à nostro animati. (d) Non opprimet nos gloria ista totis licet viribus intendentes in se, nos potius imprimemur illi. Sed placeat necesse est facies, quæ in Dei claritatem intendere potest. Neque enim id posset, nisi clara quoque ipsa esset & pura utique transformata in eandem quam conspicit claritatis imaginem. Alioquin ipsa dissimilitudine resiliret insolito reverberata fulgore.) Ergo cum pura puram intueri potuerit veritatem, tunc Ideam JESU perfectam exprimet. Talem diligenter efformant, qui assidue contemplantur Christum, juxta monitum Abbatis Moysis apud Cassianum, (e) fornicatio-

(d) Ber. ser. 62. Cant. (e) Coll. 1. c. 13.

tionem, inquit ille, mens judicet vel momentaneum à Christi contemplatione discessum, à quo cùm deviaverit paululùm noster obtutus, rursus ad eum cordis oculos retorquentes velut rectissimâ lineâ mentis aciem revocemus.) Sanè imaginem Christi, & ideam molimur, quæ velut accensa lucerna non modò luceat omnibus animæ domesticis facultatibus, sed & ardeat, quæ sit verbum cordis, ut vocant, proinde non excors, sed Verbo æterno similis amorem spiret. Amatoria ergo sit idea JESU, & quot ejus characteres, tot advocamenta sint cordis ad JESUM. Suggestet ad ideam ejusmodi efformandam colores & lumina magna Christo graphorum vis; at nemo in tanto molimine feliciùs laborat, quàm ipsemet Domini JESU specialistimor: hic nescio, quo miraculo proles simul & genitor sui, eam unde concipitur ideam perficit, atque

que consummat: & verò si rana amor, ut vulgo ajunt, pingit hanc ut Dianam, qualem depinget amor sanctissimus Christum suum? Subjicio tota hac parte opusculi quasi colorum congeriem, ac materiam informem, quam lector pius meditatione potius quàm lectione digerat, & concipiendo per Christiformem ideam Domino Jesu applicet. Verùm timeo cum Anselmo, (e) ne quemadmodum soleo indignari pravis pictoribus, cùm ipsum Dominum nostrum informi figura pingi video, ita mihi contingat, si tam decoram materiam incompto, & contemptibili calamo exarare præsumo.) Tu lector carbone depictum solem puta, & meliori meditationis penicillo aggredere omni ex parte Christiformem.

(e) *Lib. 1. cur Deus homo, cap. 2.*

CAPUT II.

*IESVS amabilis ob gratiam
unionis.*

CUM gratia unionis non aliud sit, quàm ipsum esse personale Verbi collatum gratis humanitati, profectò quanta est amabilitas, sive bonitas Dei ac Verbi, tãta est Dei-hominis, cui nil amabilitatis per hoc decedit quod humanitas ad eam nostra velut punctus ad lineam, ut loquitur B. Thomas (a) accedit: Imò vel hinc nonnulla totius amabilitatis creatæ, quàm homo compendio continet, ad totam increatam fit accessio: ac tantò nobis charior Deo Deus-homo, quanto pro nobis vilior, nobisq; similior. (b) Osculum est nobis datum Christus JESUS: os osculans verbum assumens, osculatum caro quæ assumitur, osculum verò quod pariter ab
oscu-

(a) *Opusc. 2.* (b) *Bern. serm. 2. Cant.*

osculante, & osculato conficitur, Persona ipsa ex utroque compacta mediator Dei & hominum homo Christus JESUS. Cui singulariter semel os Verbi impressum tunc est, cum ei se corporaliter plenitudo Divinitatis infudit. Felix osculum, ac stupendâ dignatione mirabile, in quo non os ori imprimitur, sed Deus homini unitur.) (c) Agnosce vel hinc mediatorem Dei & hominum, & hominem Deum, quod ab ipso natiuitatis suæ exordio diuinis humana sociat, imasummis. Nascitur ex muliere, sed cui fecunditatis fructus sic accedat, ut non decidat flos virginitatis. Pannis involvitur, sed panni ipsi Angelicis laudibus honorantur, absconditur in præsepio, sed proditur stellâ radiantem de cœlo. Circumcisio veritatem susceptæ probat humanitatis, at nomen JESU, quod est super omne nomen, gloriam indicat majestatis: Cir-

C

CUM-

(c) Bern. serm. de Circumcis.

50 CHRISTIFORMITAS,
cumciditur tanquam verus Abrahæ
filius, JESUS vocatur tanquam filius
Dei.) Denique omnia Christi ferè di-
cta, factaque Deum hominem admi-
rabilis mixturæ quasi caractere si-
gnata demonstrant, ut infrà observa-
bitur. Ergo Christus est verbum illud,
per quod omnia facta sunt, nec alia
est persona hominis, alia verbi. Ipse
est omniscientia, ipse omnipotentia,
ipse omnis bonitas, & hoc totum ho-
mo est, quod Deus Verbum est. (d)
Et quid dicimus, quando dicimus
Deum & Verbum? omne bonum, &
quidem Christus sic omne bonum est,
ut præter omne bonum, quod Deus
est, includat omnis creaturæ bonum,
quod homo est. Ergo quale bonum est
Christus? Omnis boni bonum, undè
omne bonum: bonum, cui non adda-
tur quod sit nisi ipsum bonum. Ipse
Dominus JESUS cum dixit (e): *Nemo
bonus, nisi solus Deus*, nonne extimulavit

nos

(d) Aug. Ps. 26. (e) Luc. 18.

nos ad inquirendum , & ad distinguendum quid sit bonum alio bono bonum, & bonum seipso bonum?) O quantum bonum , à quo sunt omnia bona , Verbum caro! bonum tuum quare ô anima. (f) Est enim bonum aliud alteri , & omnes creaturæ habent quoddam bonum suum , bonum integritatis suæ , & perfectionis naturæ suæ, interest quid cuique rei imperfectæ sit necessarium , ut perficiatur. Quare tuum bonum , summum bonum , quale est per unionis hypostaticæ gratiam Verbum caro. Pecori quid bonum est , nisi implere ventrem , carere indigentia , dormire, gestire, vivere, sanum esse , generare? Tale tu bonum quæris? Cohæres Christi quid gaudes , quia socius es pecorum? Erige spem tuam ad summum amabile , summum bonum JESUM tuum.)

(f) Aug. Ps. 102.

ECce ipse Christus (a) tibi proponat: pete à me quod vis: si tibi Imperator diceret, pete quod vis, quot tribunatus, quot comitatus ructares? Quanta tibi proponeres & accipienda, & alijs largienda? Deo tibi dicente, pete quod vis, quid petiturus es? Excute mentem tuam, exere avaritiam tuam, proinde quantum potes, & dilata cupiditatem tuam: non quicumque, sed JESUS omnipotens tibi dixit, pete quod vis. Si possessionum es amator, desideraturus es totam terram, ut omnes, qui nascuntur, coloni tui, aut servi tui sint. Et quid cum totam terram possederis? mare petiturus es, in quo vivere tamen non poteris. In hac avaritia te pisces superabunt. Sed fortè insulas possidebis; transcende & hæc: pete & aërem, quamvis volare non possis, porrige cupiditatem tuam usque ad cœlum,

(a) Aug. Ps. 34.

Iam, dic tuum esse solem, lunam, stellas, quia ille, qui fecit omnia, dixit: *pete quod vis.*) Scientiam mavis? *pete quantum habent ipsi Angeli.* O quanto sapientius Christologus Angelus Thomas dicenti Domino JESU: *Benè scripsisti de me Thoma, quam ergo mercedem accipies? Pete quod vis.* Non aliud, ait, peto, nisi te Dñe: nihil invenit melius, nihil charius, quàm ipsum qui fecit omnia. (b) Tu quoque ipsum pete qui fecit omnia, & in illo, & ab illo habebis omnia quæ fecit: omnia chara sunt, quia omnia pulchra sunt, quid illo pulchrius? fortia sunt, sed quid illo fortius? Et nihil magis vult dare, quàm se. Si aliquid inveneris melius, pete: si alia petieris, injuriam facies illi, & damnum tibi, præponendo illi creaturam qui Creatorem continet & creaturam. In hoc amore dixit ille (c): *Dominus pars hereditatis meæ.*) In hoc amore Apostolus Tho-

C 3

mas

(b) Aug. *ibid.* (c) Ps. 15.

mas palpans tenensque JESUM exclamavit (d): *Dominus meus, & Deus meus!* Hoc uno scilicet summo contentus bono. Tu (e) si amator JESU esse vis, suavissimis medullis, castisque sapspirijs ipsum dilige, ipsum ama, illi flagra, illi inha, utpote omni bono, quo jucundius nihil invenis, quo latius, quo diuturnius nihil. Quid enim melius, quàm ipsum bonum?

(d) *Ioan. 20.* (e) *Aug. Ps. 85*

§. 3.

Mihi verò Domine JESU Deus-homo (a) tibi adhærere bonum est, ponere in te spem meam. Da mihi Deus cordis mei, ne amplius in me subsistam, sed in te, sine quo nil possum facere, ex quo mea tota sufficientia, etiam ad cogitandum benè bonum, ac subsistentia mea tota est: *Mea enim substantia tanquam nihilum ante te* (b); ex te omnis operum nostrorum bonitas, & Deificatio; gratia enim
tua

(a) *Aug. ps. 83.* (b) *Ps. 38.*

tua ipsa unio nostra tecum est , ipsa
Christiformitas. Omnino unio gratiæ
Christi , quæ diffusa est in cordibus
nostris per Spiritum Sanctum , est
ipsa quasi gratia unionis hypostaticæ,
quæ nos divinæ facit consortes natu-
ræ , & filios Dei. Sicut enim illa
non effectus , sed principium tum
ipsius esse , tum meritorum Christi
fuit : Sic nostri esse Christiani ac me-
ritorum origo est gratia, non fructus,
aut merces. Cùm enim gratia sit jam
non ex meritis. Illa propriam hypo-
stasim coëxistere secum non patitur :
hæc amorem proprium & peccatum
excludit , quod unicum nostrum est.
Illa quod semel assumpsit , nunquam
dimisit, ne in morte quidem : hæc ni-
si dimissa non dimittit , nec mortuis
quidem excidit. Illa cum Verbo fuit :
ista , quia Christi sanguine sata, ejus-
que soboles , ad eum inclinatione
speciali motuque innato fertur , &
illi animam agglutinat. Illa velut

unguentum in capite, quod descendit
in barbam Aaron, & in oram vesti-
menti ejus, manavit in omnes animæ
& corporis facultates, in dicta, facta,
cogitatusque Christi, ita ut nusquam
non emineat character quidam The-
andricus, & singularitatis Christi no-
ta, sicut ferè vox nostra, scriptura, in-
cessus, & quicquid nostrum est, singu-
laritatis nostræ velut sigilli impres-
sionem quandam habent: hinc doctri-
næ suæ summam JESUS humilitate
conclusit & charitate, istâ humanita-
tem, hac significante Deum, qui cha-
ritas est: hinc sine parabolis non lo-
quebatur, quæ humile quiddam in
fronte habent, at divinos sensus con-
tinent in recessu: hinc in ejus miracu-
lis emicat divinitas, at cum assumpto
humili semper instrumento, ut puta
voce, digito, salivâ, luto, simbriâ ve-
stimenti, aut quo alio simili carnis in-
firmitatem præferente: hinc Sacra-
menta sic instituit, ut accedente ver-
bo

bo ad elementum , quasi Verbo ad
carnem perficiantur ; hinc liberi ar-
bitrij nostri, & gratiæ suæ confœde-
ratione velut carnis Deique conjun-
ctione salutis nostræ opus voluit in-
choari & consummari. Sic igitur om-
nia nostra in charitate fiant , sive
comedimus, sive bibimus, sive quid a-
liud facimus, omnia in nomine Domi-
ni, ut humanis divina jungamus,
ima summis, atque ut ferè Christifor-
mes decet, ac filios Dei, Verbum in-
carnatum istis incarnationis simula-
chris referamus. Item sicut monet A-
postolus: (c) Exhibeamus nosmetipsos sicut
ut Dei ministros per gloriam & ignobilita-
tem, per infamiam & bonam famam ; ut
seductores & veraces , sicut qui ignoti &
cogniti, quasi morientes, & ecce vivimus, ut
castigari & non mortificari , quasi tristes,
semper autem gaudentes ; sicut egentes,
multos autem locupletantes : tanquam ni-
hil habentes, & omnia possidentes. Deni-

C s

que

(c) 2. Cor. 6.

58 CHRISTIFORMITAS,
que (d) qui habent uxores tanquam non
habentes sint: & qui flent, tanquam non
flentes: & qui gaudent, tanquam non gau-
dentes: & qui emunt, tanquam non possi-
dentes: & qui utuntur hoc mundo, tan-
quam non utantur; præterit enim figura
hujus mundi. At non præterit forma
Christi. Atque ita demum admirabili
tam dissimilium unione assimilabi-
mur Homini-Deo.

(d) 1. Cor. 7.

C A P U T I I I.

IESVS amabilis ob intel-
lectûs doctes.

§. I.

SI ad quorundam ingeniorum e-
minentissimam celsitudinem ob-
stupe scimus, oculos in profundissi-
mum stoliditatis præ illis nostræ bara-
thrum depressi: Si Tullij Romano
Imperio par ingenium, Augustini
Christiano, ut ita dicam, orbi non im-
par suspicimus, si Tostatus, vel alius
quis canitur Ille stupor mundi, qui scibile
discu-

discutit omne, quantam ingenij vim & amplitudinem Dei hominis animæ concessam putamus? In eo omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei erant absconditi. Nemo novit Patrem, nisi Filius, & cui voluerit revelare, scrutatur hominum renes & corda, etiam profunda Dei. Ipse unigenitus, qui est in sinu Patris, venit, ut enarraret nobis, & eructaret abscondita à constitutione mundi, ideoque plenus debuit esse ut gratiæ sic & veritatis, per quem gratia & veritas facta est, ut nos de utraque plenitudine ejus omnes acciperemus. Præter beatam, qua Deum semper vidit, scientiam comparavit quotidiano rerum usu experimentalem, qua didicit ex ijs, quæ passus est, obedientiam, & compati infirmitatibus nostris; hausit verò anima sanctissima velut ex ipso Sole Deo, cui cohærebat quamproximè & intimè, radios scientiæ tum acquisitæ, ut

vocamus , rerum naturalium , tum
infusæ etiam supernaturalium quanta
hauriri à Deo potest maxima. (a) Nec
fuit hora in quacunq; ætate sua, qua de
plenitudine illa sapientiæ, quam in sui
conceptione accepit in utero, vel ali-
quid minueretur , vel aliquid eidem
adjiceretur: sed à principio perfectus,
à principio, inquam, plenus fuit spiri-
tu sapientiæ. Nec te moveat quod de
illo legis : *IESVS autem proficiebat sa-
pientiâ.* Dictum enim est secundum
quod apparebat , non quia videlicet
aliquid ei novum accideret, quod an-
te non haberet : sed quod accidere
videretur , quando volebat ipse ut vi-
deretur. Tu homo cum proficis, non
quando, nec quantum vis, proficis: sed
te nesciente tuus moderatur profe-
ctus, tua vita disponitur. At verò puer
JESUS, qui disponit tuam , ipse dispo-
nebat & suam : & quando volebat, &
quibus volebat , sapiens apparebat :
quan-

(a) *Bern. hom. 2. de B. Virg.*

quando, & quibus volebat, sapientif-
 simus : quanquam in se nunquam ef-
 fet, nisi sapientissimus.) Disce vel ex
 linea Apellem. Herodiani capere vo-
 lunt eum in sermone : rogant, an li-
 ceat dare censum Cæsari, an non ?
 si ait, Judaicæ immunitatis hostis au-
 diet, ac traducetur apud populum.
 Si negat, Cæsaris dicetur hostis :
 quid faciat Sapiencia ? Respondet,
 quod nec populum offendat, nec Cæ-
 sare : & Herodianos instruat : (b)
Reddite, inquit, quæ sunt Cæsaris Cæsari,
& quæ sunt Dei Deo. Rursus Pharisei of-
 ferunt in adulterio deprehensam, (c)
 rogantes, an eam lapidandam iudicet
 sicut præcepit Moyse; si diceret, non
 lapidetur adultera, injustus convin-
 ceretur : Si diceret, lapidetur, man-
 suetus non videretur, ac mansuetu-
 dine jam erat populo amabilis. Quid
 ad hoc Christus ? quod dicere de-

C 7

bet

(b) *Matth. 22* (c) *August. tract. 33.*
Ioan.

62 CHRISTIFORMITAS,
bet mansuetus, & justus: (d) *Qui sine
peccato est vestrum, prior in illam lapidem
mittat. O responso Sapiëntiæ!*) Quid
simile Salomon? ad tantam sapien-
tiam, ut olim ad suam Regina Sa-
ba, maneat sine spiritu; imò erube-
scat justius, quam olim spirans in
marmore in Justinianæo sanctæ So-
phiæ, hoc est, ipsius Christi sapiëntiæ,
templo, ubi velut pudore suffusus vi-
debatur fateri victum se ab Justiniano
ac pronuntiare illud (e): *Ecce plus
quàm Salomon hic.*

(d) *Ioan. 8.* (e) *Matth. 12.*

§. 2.

ECquid verò latere potest Judicem
præteritorum, præsentium ac
futurorum? Quid nesciret futurum
æternitate totâ æternæ fœlicitatis ac
supplicij diribitor? quid fugeret mo-
deratorem animorum, dispensato-
remque gratiarum? Quid præteriret

ca-

captantem sapientissimè molles aditus in animas rebelles ex infinitarum circumstantiarum varietate ad injiciendam gratiam congruam? quid ignoraret ille, sine quo liberè, ad eoque scienter faciente nil facimus ipsi, nil possumus? (a) *Domine probasti me & cognovisti me, intellexisti cogitationes meas de longè, mirabilis facta est scientia tua ex me, confortata est, & non potero ad eam.* Adeste huc docti indoctiq; , ad **JESUM** scientiarum universitatem concurrite, haurite de fontibus Salvatoris scientiam Sanctorum. Ipse veritas, ipse Dominus scientiarum. Hinc hausit Bernardus, hinc Bonaventura, hinc Christodidacti innumerabiles. O qualem librum Jesum! (b) librum scriptum intus & foris, librum in humeris portandum, capiti imponendum, & quasi coronam eum cumdandum nobis, librum in singulis gradibus nostris pronuntiandum! (c) Qui hunc novit, nihil ultra

(a) *Pf. 138.* (b) *Eja. 8.* (c) *Iob.*

ultra quærat, quia hic perfecta virtus
 & sapientia est, inquit Ambrosius: no-
 stra Christus scientia, sapientia quo-
 que nostra idem Christus est, inquit
 beatus Augustinus. Accipe librum,
 & devora illum, & erit in ore tuo
 dulcis tanquam mel, bonitatem, &
 disciplinam, & scientiam docebit te.
 Si Augustinum nemo non diligit am-
 bitiosius ob singularem ingenij sacræ-
 que doctrinæ laudem, quasi eò pro-
 piores illi sint & aspersi eadem luce
 laudis, quò chariorem sibi profitentur;
 quis divinum Christi ingenium non
 amet, non adoret? vel inde ei se cha-
 riores ac similiorem esse non dubi-
 tet, quò se senserit amantiorem, pla-
 ces Christo, si placet tibi Christus.
 Christiformitatis studiosus studeat et-
 iam scientiâ esse Christo similis quo-
 ad valet. Ratione Dei, sui que noti-
 tiam ex naturalibus rebus comparet,
 fidem supernaturalium excolat, &
 scientiam rerum divinarum non tam
 spe-

speculativam, quàm experimentalem
 & sapidam acquirat: beatæ supparem
 visioni contemplationem JESU affi-
 duam avidè sectetur, & petat, donec
 fornicationem judicet vel momenta-
 neum à Christi contemplatione dis-
 cessum. Denique (d) *instructus in cha-
 ritate, & in omnes divitias plenitudinis in-
 tellectus in agnitionem mysterij Dei Patris,
 & Christi JESU*, discat nihil scire nisi
 JESUM, & hunc Crucifixum.

(d) Col. 2.

CAPUT IV.

*IESVS amabilis ob dotes volun-
 tatis.*

§. I.

QUANTUM amabilitatis ha-
 beat sanctitas vera, nec occultâ
 cogitatione comprehendi potest. Vi-
 de si qua uspiam apparuit etiam in vi-
 vente, ideoque exitus incerti, puta
 in Simeone Stilite, in Bernardo,
 quàm ea rapax animorum fuerit. Si
 virtus in hominum oculos incurre-
 ret,

ret, raperet omnium animos, aje-
 bat quidam nescius veræ sanctitatis.
 Quid si Joannes Baptista, Paulus,
 Augustinus, aut similis quispiam su-
 perne ad nos descenderet conspi-
 cuus, quantâ eum veneratione, quo
 amore prosequeremur! habes ani-
 ma mea in Christo JESU genitum in
 splendoribus sanctorum (a), *Confessio*
& pulchritudo in conspectu eius, sancti-
tas & magnificentia in sanctificatione e-
jus. Ingredere templum humanita-
 tis, vide cum Isaia (b) Dominum se-
 dentem super solium voluntatis ex-
 celsum & elevatum. Vide super illud
 stantes duos Seraphim, amorem Dei
 scilicet & amorem proximi, quo uni-
 co geminoque tota sanctitas conti-
 netur, audi clamantes alterum ad
 alterum: Sanctus, Sanctus, Sanctus
 Dominus JESUS. Verè Sanctus Sancto-
 rum, imò sanctitas sanctitatum, ut
 Danielis 9. vocatur. Non enim ad
 men-

(a) Ps. 95. (b) Isa. 6.

mensuram Deus dat ei spiritum. Et gratiam quidem ipse, per quem gratia facta est, ex ipso fonte Deo sibi conjunctissimo tantam hausit, quantum humanæ voluntatis sinus capere voluit, & valuit, nec finitam illam si qua posset existere infinita. Inde virtutum omnium comitatum, septemplicis spiritûs chorum, ac beatitudinum recepit eâ plenitudine, ut nulla unquam ad immensum tantæ sanctitatis oceanum, unde nostra tota profluit, ex perenni Theandricorum operum concursu facta sit accessio. Nec enim aliter profecit gratiâ, quàm demonstratione illius majoris in dies, non amplificatione. Quid quod ipsa, nec increata sanctitas nō adoptionis, ut nostra, sed nativa & essentialis velut oleum exultationis unxit, perfudit, penetravitq; totum, unde in thorum gratiæ, ad quæ accedamus, erectus est? Benè ideoq; nemo melius hîc Origene: Anima illa, inquit, quasi
fer-

ferrum in igne, semper in Verbo, semper in sapientia, semper in Deo inconvertibilitatem ex Verbi Dei unitate indefinenter ignita possidebat.) Nimirum Christi cor erat altare æterno igne ardens, ubi jure sacrificium sui Amor sacerdos immolabat: Idem victima Christus, idem altare, idem Pontifex. Talis enim decebat Deum victima sola dignè adorando, sola condignè placando sufficiens, infinita infinito; (c) Talis decebat, ut nobis esset Pontifex sanctus, innocens, impolutus, segregatus à peccatoribus, & excelior cælis factus, qui non habet necessitatem quotidie quemadmodum sacerdotes prius pro suis delictis hostias offerre, deinde pro populi.

§. 2.

PLus est quòd peccare nullatenus potuit, quia inconvertibilitatem ex Verbi Dei unitate possidebat. An fortè etiam quòd, ut multi graves Theo-

(c) Heb. 7.

Theologi ratiocinantur, voluntas humana Christi, si à recto deficeret, non tam ipsius, quàm Verbi foret vitium, & opprobrium, penes quod erat summa Imperij domestici in Christi humanitatem, hoc est, suam, sicut est penes artificem instrumenti conjuncti ductus, penes superiorem animæ partem inferioris moderatio? Sanè anima beata omne bonum con- tuens oculo irretorto ab eo abduci nequit ad creatum bonum, cujus il- lecebras eminentissimè contentas in bono summo intuetur? parum est, nec peccâsse, nec peccare potuis- se JESUM, etiam sanctissimè, nul- lo non momento vitæ egit, dixit, cogitavitque. Quæ placita erant Pa- tri, faciebat semper, hic cibus ejus, ac delicia. Mirare non cre- brius in Evangelio, quàm semel ac iterum voluntatem propriam ab eo exprimi: semel quidem dixit (a) ad le-

(a) Matth. 8.

70 CHRISTIFORMITAS,
leprosum etiam acquiescens ejus vo-
luntati: *Volo, mundare*; iterum verò
(b) ad Patrem: *Volo Pater, ut ubi sum
ego, illic sit & minister meus: at ubi sua
res agitur, Non quod ego volo, sed quod
tu.* Usque adeò peccatoribus curan-
dis studuit, & amicorum commo-
dis, usque adeò sibi non placuit! De-
nique nil prodijt ex sacrosancto vo-
luntatis Christi sacrario seu elicito,
seu imperatum usque ad levissimos
corporis animique motus, etiam in
dormiente, cujus cor semper vigila-
bat, quod à dignitate ac reverentia
infinita tantæ personæ non traheret
similiter infinitam ad quodcunque
præmium excogitabile dignitatem;
alioqui quænam finiti præmij ad in-
finitam promerentis dignitatem pro-
portio? O quale nobis patrimonium
comparasti tot meritis tantisque bo-
ne JESU! ô inevitabiles amoris tui il-
lecebras! ô investigabiles divitias san-
ctita-

(b) *Ioan. 17.*

Et itatis tuæ negotiantis in nobis! Omnia enim tua mea sunt, & vox illa tua dulcis: (c) *Ego pro eis sanctifico meipsum: ut sint & ipsi sanctificati in veritate.* O verba solatij plenissima! Pater sancte exaudi filium tuum pro reverentia sic orantem pro nobis: (d) *Pater sanctifica eos in veritate.* In veritate, inquit, non in vanitate. Væ sanctis in vanitate phantasmatis sui fallentibus semetipsos! (e) *Diligite Dominum omnes sancti ejus, quoniam requirit Dominus veritatem sanctitatis vestræ, & retribuet abundanter facientibus superbiam.* Da Pater impeccabilitatem hanc, ut mori malimus, quam fœdari deliberatè, ne levissimâ quidem labe: nullum inter peccata discrimen practicè statuamus, omnia adæq; ut mortalia fugientes. Heu miseram leviter peccandi necessitatem, quam exules patimur! Erue me Dñe de necessitatibus meis; nam perfectè tibi non placebo, nisi in regione vivorum.

Vlti-

(c) *Ioan. 17.* (d) *ibid* (e) *Psal. 30.*

*Ultima quando mei veniet certaminis
hora, (mus ultra?*

Ultima quando dies, quâ non peccabi-

Da etiam Pater, peccata mundi tollere salutis proximorum incumbendo; sin aliter nequeo, certè prece & exemplo. Da denique, ut sancti per gratiam & charitatem nîl cogitemus, dicamus, agamusve, etsi per se levissimum, quod animante spiritu, ac honestate charitatis Christiformis, non evehatur ad sublimem æterni meriti dignitatem, nullam benè de te, de proximis merendi opportunitatem corrumpi sinamus. Sed probeamus semper quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens, & perfecta, ut quod perfectissimum est, exemplo Filij tui semper amplectamur.

C A P U T V.

IESVS amabilis ob pulchritudinem.

§. 1.

SUSPICE sponsa sponsum tuum,
non carne tenus, aut verbo, seor-
sum

sum (quanquam utrovis modo pulchrum) sed verbum-carnem, utroque simul longè pulcherrimum (a) Spiritus enim ante faciem nostram Christus Dominus, sicut ait Propheta, & sub umbra, id est carne, ejus vivimus inter gentes. Utramque ergo tum carnis, tum verbi, sed hujus maximè formam suscipe. Ipsa pulchritudo & facies Patris Verbum, ipsa sanctitas & gratiæ plenitudo animæ pulchritudo, quanta inde efflorescit in carne forma? non illa quidem foemineam ad mollitiem fracta, sed augustæ plena majestatis, digna hospite Verbo, digna artifice Spiritu sancto, digna matre Virgine formosissima, digna officio conciliatricis animorum. In sermone inerat mira suavitatis & gratia: numquam, aiebant ejus auditores, sic locutus est homo sicut hic homo; in agendo summa decori observatio, & omnis populus gaudebat in universis quæ gloriose fiebant ab eo: Denique totus in ore,

(a) Thr. 4.

D

totus

totus in conversatione spirabat Deus. O quanto nunc pulchrior in cælo quam olim in Thabor ille rex gloriæ? Quicumque Jesum quæritis oculos in altum tollite, illic licebit visere Regem perennis gloriæ. Ecce tu pulcher es dilecte mi & decorus: Ecce tu speciosus forma præ filiis hominum, & præ choris Angelorum. Tu ille es agnus lucerna cælestis Jerusalem, cujus radiis beantur animæ ac fulgent. Accingere gladio tuo super femur humanitatis tuæ potentissime cordium dominator, specie carnis tuæ; & pulchritudine divinitatis tuæ intende prosperè procede & regna, quia etiam species tua digna imperio animorum. (b) Quam pulcher es Angelis tuis Domine Jesu in forma Dei in die æternitatis tuæ, in splendoribus sanctorum ante luciferum genitus, splendor & figura substantiæ patris, & quidem perpetuus minimeque fucatus candor vitæ

(b) Bern. Ser. 45. Cant.

vitæ æternæ! Quàm mihi decorus es
Domine mi in ipsa tui hujus positione
decoris! Etenim ubi te exinanivisti,
ubi naturalibus radiis lumen indefi-
ciens exuisti ibi pietas magis emicuit,
ibi charitas plus effulsit, ibi amplius
gratia radiavit. Quàm clara mihi ori-
ris stella ex Jacob, quàm lucidus flos
de radice Jesse, quàm jucundum lu-
men in tenebris visitasti me oriens ex
alto! Quam spectabilis & stupendus
etiam virtutibus supernis in conceptu
de Spiritu, in ortu de virgine, in vitæ
innocentia, in doctrinæ fluentis, in
coruscationibus miraculorum, in re-
velationibus sacramentorum! Quam
denique rutilans post occasum sol ju-
stitiæ de corde terræ resurgis, quam
formosus in stola tua demum rex glo-
riæ in alta cœlorum te recipis! Quo-
modo non pro his omnibus omnia of-
fesa mea dicent: Domine quis similis
tibi?) Filii hominum usquequò gravi
corde terrena sapitis ut quid diligitis

vanitatem & quæritis mendacium? quod in summa cuticula vultus lenocinantis insidiatur oculis vestris ut animam deprædetur? Fallax gratia & vana est pulchritudo. Et scitote quia Dominus mirificavit in forma Dei, in forma servi in omni pulchritudinis genere Sanctū suum Christum Jesum.

§. 2.

E Ja anima mea sponsus procedat nobis, amemus illum, aut si invenerimus in eo aliquid fœdi non amemus. (a) Ecce ipse invenit in nobis multa fœda & amavit nos, si aliquid invenerimus in eo fœdi non amemus. Quia & hoc ipsum quod carnem induit ut de illo etiam diceretur: Viderimus eum & non habebat speciem neque decorem; si consideres misericordiam qua talis factus est, & ibi pulcher est. Nobis ergo jam credentibus ubique sponsus pulcher occurrat. Pulcher Deus Verbum apud Deum, pulcher in utero virginis ubi non amisit

(a) *Aug. ps. 44.*

divi-

divinitatem & sumpsit humanitatem. Pulcher natus infans Verbum quia & cum esset infans, cum surgeret, cum manibus portaretur Angeli laudes dixerunt, Magos stella direxit adoratus est in præsepi cibaria animalium mansuetorum. Pulcher ergo in cœlo, pulcher in terra, pulcher in utero, pulcher in manibus parentum, pulcher in miraculis, pulcher in flagellis, pulcher invitans ad vitam, pulcher non curans mortem, pulcher recipiens, pulcher in ligno, pulcher in sepulchro.) Et hunc tam pulchrum promissit Deus ostendere nobis. (b) *Et ostendam inquit, salutare meum, Christum meum. O sponsa qualis est pulchritudo dilecti tui, si promissit ostendere se tibi? Cogita omnia ista quæ vides pulchra, quæ amas ipse fecit. Si hæc pulchra sunt quid est ipse?*) Ergo ex istis quæ hic amas illum magis desideras, & contemnens ista illum dilige ut ipsa dilectione per fidem cor mun-

(b) Ps. 90.

D 3

deg

des & mundatum cor tuum inveniat
aspectus illius. (c) O Domine ostende
nobis misericordiam istam tuam, &
salutare tuū da nobis, da nobis Chri-
stum tuum, noverimus Christum
tuum, videamus Christum tuum, non
quomodo illum viderunt Judæi &
crucifixerunt, sed quomodo illum vi-
dent Angeli & gaudent) (d) Magnum
est quod visuri sumus quando tota
merces nostra visio est, & ipsum hoc
magnum visum est Dominus noster
Jesus Christus, ipse qui humilis visus
& tanquam leprosus, ipse videbitur
non per fidem sed per speciem. Atten-
dite ipsum Dominum, ô Christophili
qui hoc promisit in Evangelio dicens:
Qui diligit me diligetur à Patre meo,
& ego diligam eum: & quasi dicere-
tur ei, & quid ei dabis qui diligit te?
Ostendam, inquit, illi me ipsum. Desi-
deremus & amemus, flagremus si
sponsa sumus. Sponsus absens est, susti-
nea-

(c) Aug. Ps. 84. (d) Aug. Ps. 90.

neamus , veniet quem desideramus.
 Tantum pignus dedit , non timeat
 sponsa ne deseratur à sponso, non di-
 mittet pignus suum. Quod pignus de-
 dit? Spiritum sanctum : misit talia pi-
 gnora dimittet ille sponsus ? si non
 amaret talia pignora non daret. Jam
 amat. O si sic amaremus ! Majorem
 dilectionem nemo habet quàm ut ani-
 mam suam ponat quis pro amicis suis:
 amemus & imitemur , curramus post
 unguenta ejus, venit enim & olevit,
 & odor ipsius implevit totum mun-
 dum. Unde odor? de cœlo. Sequere
 ergo ad cœlum ô sponsa, si non falsum
 respondes cum dicitur sursum cor,
 sursum cogitationem , sursum amo-
 rem, sursum spem.) O pulcher & de-
 core nimis aspectu, quando veniam &
 apparebo ante faciem tuam! (d)

*Me trahit ille ferax sanctorum vultus
 amorum*

Ille verecundo vivus in ore pudor

D 4

Cum

(d) Sarbevius epig. 104.

*Cum mea mens sacra satiatur imagine
forme*

In desideriis pascitur ipsa suis.

*O Iesu mea sola fames, mea sola voluptas
Quam sapi ipse, tu cui sapit ipsa fames!*

S. 3.

VERUM O sponsa hæc vox quidem
vox sponsæ est, sed veni ut pro-
bem te an cor habeas castum sponsæ
an non. (a) Si Iesus sponsus tuus dice-
ret tibi, peccare vis pecca, fac quic-
quid te delectat, quicquid amaveris in
terra tuum fiat, cui fueris iratus, in-
tereat, quem rapere volueris rapia-
tur, quem cadere cadatur, quem da-
mnare damnetur, quem possidere pos-
sideas, nemo tibi resistat, nemo tibi di-
cat quid facis, nemo noli facere quod
velis, nemo quare fecisti? abundant
tibi omnia ista terrena quæ concupisti,
& vive in illis non usque ad tempus
sed semper, faciem autem meam num-
quam videbis. O sponsa quid respon-
deres? Audio ingemiscentem audio

(a) Aug Ps. 27.

re-

meretricii oris , vel potius sterquilini conspectus , eritne Domine Jesu quo non emptam velimus pulchritudinis tuæ beatam visionem ? Interim formabimus simulacrum pulchritudinis tuæ, in anima quidem , te diligendo, quia ipsa charitas est animæ pulchritudo.) (d) In corpore verò modestiam nostram quæ juxta Naziazenum typus Christi est , notam omnibus hominibus faciendo , ut qui timent te cum videbunt nos laudent te Domine Jesu. Amen.

C A P U T VI.

Iesus amabilis ob amorem nostri.

Vetus est, si vis amari ama, nec amor nisi amore emittitur justè aut solvitur. Deus suis ipse amoribus æternum quam sufficientissimus, ineffabilis extasis impetu quasi raptus extra se amavit nos; & quidem prior, & ab æterno, & liberè; nec modo nil
pro-

(d) *Aug. Tr. 9. ep. Ioan.*

promeritos, sed etiã nil nõ demeritos,
nec aliquid sperans, nec aliud spirans
nisi amorem nostrum, nec sibi sed no-
bis studens, & odium tamen sui præ-
sciens vel inde futurum auctius in plu-
rimis exaggerante eorum crimen &
ingratitude[m] immerita mole &
immensa beneficiorum. Sed age quo-
modo dilexit nos? quasi creatura fo-
ret ipsius creatoris summum bonum,
ac Dei Deus, quæ tamen ad creato-
rem quantum bonum est! Ho-
minem creando, magni orbis, quem
ei quasi Imperatori subiecit, summam
ac velut minorem confecerat nullo
non congesto in eum rerum gradu,
unde tot nominibus ad authoris sui
dilectionem obstrictus esset, quot in
universo conditæ res. Accessit illa Dei
imago singularis & similitudo, quam
altissimè eidem impressit, ut homo
imitator sui esset autoris, ac naturalis
hæc esset nostri generis dignitas, ut in
nobis quasi in quodam speculo divinæ

benignitatis forma resplenderet. Porro ad amorem similitudo, quantum valeat nemo nescit. Sanè imago regis & quidem ab ipso picta, si diligere posset, omnia regi suo, pictori aucthorique & archetypo posthaberet, & homo nauseabundus despexit Deum. Quid? an siliceum illi. aut ferreum pectus? an, amandi impos? atqui amandi tam compos & avidum quam vivendi: Cereus in amores flecti cæterorum nihil non efflictim deperit præter Deum: ô furor? Adjecit Deus præceptum diligendi sui minis atrocissimos Tartari cruciatus intentantibus armatum, præmio felicitatis sempiternæ laureatum. Et quotusquisque non neglexit? Tandem ab laceffito Deo tot injuriis, quid expectet corruptissimum genus hominum, nisi fulmina. & sempiternum exitium? Atqui sic dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret: & quidem dedit factum hominem, per omnia
nobis

nobis similem absque peccato, & ad crucem dedit, & tortoribus dedit totum, gratisque dedit, & ingratitude nostræ certus pro ingratis dedit. Nempe quo carnem saltem nostram Verbum factam carnales, & carnaliter amare docti redamemus, ut gradatim ad amorem spirituales eruditi cor nostrum tandem pro filio corde suo, Patri refundamus. Ita carne inescatos Verbo suo velut hamo piscatur nos Pater. Ita venit Filius exinanitus, usque ad formam servi mendicus amoris nostri. Venit ipse amor inops factus ut inopia eius ditaremur: venit cordi nostro personans illud *fili præbe mihi cor tuum*, & illud *Diligis me plus his*, creatis omnibus? hoc tot linguis clamat quot vivens moriensque mira fecit, quot dira pertulit, quot verba protulit.

§. 2.

QUam dulciter Domine Jesu (a)
cum hominibus es conversatus,
(a) *Bern. ser. 2. de Pent.* quam

quàm abundanter multa & magna bona hominibus largitus es , quam fortiter , quàm indigna , quàm aspera pro hominibus passus es , ita ut liceat fugere mel de petra , oleumque de saxo durissimo , duro ad verba , duriore ad verbera , durissimo ad crucis horrenda , quia in omnibus his sicut agnus coram tondente se obmutuit , & non aperuit os suum . Vides igitur quàm verum dixerit ille , qui dixit : Dominus sollicitus est mei . Pater ut servum redimat filio non parcat , filius seipsum libentissime tradit , Spiritum sanctum uterque mittit , & ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus . O duri & indurati , & obdurati filii Adam , quos non emollit tanta benignitas , tanta flamma , tam ingens ardor amoris , tam vehemens amator , qui pro vilibus sarcinulis , tam pretiosas merces expendit ! Non enim corruptibilibus auro vel argento redemit nos , sed pretioso sanguine suo quem

quem effudit abunde , quia largiter undæ sanguinis de corpore Jesu , per quinque partes emanaverunt. Quid ultra debuit facere & non fecit ? illuminavit cæcos, reduxit erroneos, reconciliavit reos, justificavit impios, triginta & tribus annis super terram visus cum hominibus conversatus pro hominibus mortuus, &c.) O duri iterum & insensati, qui hæc credunt & non disrumpuntur, aut vinculis tantæ charitatis non trahuntur. An non dignissimi æternis ignibus, qui ad tot amoris faces non ardent, sed algent ? Hæc omnia attentè tecum recogita Christiformitatis appetitor, & sine dubio senties vel è filice pectoris scintillam amoris extundi. Memineris ad hæc Pastoris boni quærentis ovem centesimam, reputa accensam lucernam à vidua quærente drachmam hoc est humanitatem Christi quærentis nobis consumptam, & ad nostros usus expensam, recale fatigatum

gatum JESUM, dum Samaritanæ meretricis animam quæreret, Gallinæ Evangelicæ recordare volentis congregare filios Jerusalem, contemplare amorem erga tenellos fœtus suos inditum animantibus eorum amantissimis, & hunc rude imitamentum infiniti amoris Christi erga nos esse intellige. Revoca in memoriam illud Carpo apud B. Dionysium in Epistola ad Demophilum, indignanti ex zelo non secundum scientiam contra scelestos duos, dictum à Christo: Ego iterum paratus sum pro illismori, si Pater sinat; lege historiam de Valgio sentinatore ab S. Paulino viro consulari descriptam (b) (cui spectatori fidē abrogare quis aulit?) colliquescet cor lapideum ad tantam Christi, vel Angeli personam Christi affectumque demonstrantis. *Philanthropiam*, ac senties verè has esse delicias Jesu, esse cum filiis hominum. Postremò audi invitantem promissis ad

(b) Ep. 36.

amo-

amorem sui: Qui diligit me, inquit, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum. Audi rursus, si quis diligit me, pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus: Audi etiam sic enixè precantem, ut dilectio tua Pater, qua me dilexisti, in eis sit, & ego in iplis. (c) O Domine Jesu, quid mihi es, quid tibi sum ipse, ut sic ames me, & sic amari te jubeas à me, & nisi faciam irascaris mihi, & mineris ingentes miserias? Parvane est ipsa si non amem te? & si faciam, promittis ingentem mercedem, & felicitatem, parvane est merces & felicitas, si diligam te? En amo te Jesu amantissime, & si parum est amem validius. Non possum metiri, ut sciam quantum desit mihi amoris ad id quod iatis est, currat vita mea in amplexus tuos, nec avertatur donec abscondar in abscondito vultus tui. Hoc tantum scio, quia
ma-

(c) *Aug. Conf. 13. cap. 8.*

90 CHRISTIFORMITAS,
malè mihi est præter te, non solum ex-
tra me, sed & in meipso, & omnis mi-
hi copia, quæ Jesus meus non est ege-
stas est.

C A P U T VII.

*IESVS amabilis ob Beneficia: & divitias
salutis nobis partas.*

§. I.

MAGNA profectò sunt à Deo colla-
ta mortalibus beneficia, sed ni-
hil ad Incarnationem cætera univer-
sa: hæc summa omnium, hoc summum
beneficiorum. Seu naturæ mundum,
seu gratiæ, seu denique gloriæ spectes,
totum condidit Jesus. Ac naturæ qui-
dem, qua Verbum factorem nemo ne-
scit, quæ verò Deus-homo est, ejusdem
conservatorem non temerè dixeris.
Quo enim Atlante, nisi Christo stare
orbis machinam credas post infinita
hominum flagitia, quorum levissi-
mum promeretur mundi velut arcis
rebellium excidium? Aude etiam or-
bis conditorem dicere, saltem hoc
fen-

sensu, quia eum Deus providens tot scelerum si ea permitteret, numquam condidisset, nisi una fuisset præsciis remedii, & gloriæ cumulatissimæ per JESUM redemptorem percipiendæ, si labi hominem contingeret. Verùm utcumque se id habeat, certè melioris utriusque mundi tum gratiæ, tum gloriæ author est. In omnibus divites facti sumus in illo, qui inops factus est, ut inopia ejus ditaremur, ita ut nil desit nobis in ulla gratia. Quis investigare valeat abundantes illas & investigabiles divitias, ut eas vocat Apostolus? (a) Quantæ nobis reconditæ in verbo Christi, in utroque testamento? quot chirographis obligavit nobis Deus fidem suam, & promissa firmavit! quantæ in fide? cujus tenuissima notitia totam Philosophorum sapientiam dignitate supra modum superat & utilitate: *Et erit fides, inquit Isaias, (b) in temporibus tuis divitiæ salutis, sapient-*

(a) Eph. 3. (b) cap. 33.

pietia & scientia, timor Domini ipse est thesaurus ejus. Si timor est thesaurus, quid erit amor Evangelicus? quid spes æternæ hæreditatis, quâ fiunt Christiani tanquam nihil habentes, & omnia possidentes? Quid fiducia in Christo quâ promptuarium providentiæ habemus in promptu, & omnia possumus in eo, qui nos confortat? quantus in tot Sacramentis Ecclesiæ thesauris maximè in Pœnitentia & Eucharistia? Domine, duo hæc quæstuosissima talenta tradidisti mihi, sed miserum me! qualem rationem de illis exiges, qui ne verbum quidem tuum ad te vacuum redire vis! quantus in doctrina ad illustrationem, quantus in exemplis vitæ Jesu sanctissimæ ad imitationem? quantus ad meritum & sanctificationis nostræ subsidium in omnibus & singulis ejusdem dictis, factis, cogitatisque meritorum cumulus? quantus in fuso pro nobis sanguine? nihil non ad meritum sufficit infinitum, ut

cap.

cap. 4. meditati sumus; & hæc si volumus, tota nostra est tam copiosa redemptio, dicit enim nobis Jesus, tolle me, & redime te; hinc illa nobis tam dives auxiliorum gratiæ ad sanctitatem vena, unde saltem ad sufficientiam perenniter scaturiunt, ut non tentemur supra, quam possumus ferre, præsto semper astante gratiâ saltem ad orandum, (c) & tanquam in manu nostra vitam corporis, sic habeamus in voluntate sanitatem animæ nostræ, alimentis scilicet sufficientibus, si tamen uti velimus, sanat enim omninò Deus quemlibet languidum, sed non sanat invitum.) *Benedictus ergò Deus, & Pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in ipso, in omni benedictione spirituali in cælestibus.* (d) Et benedictus Dominus Jesus, qui tantum patrimonium nobis reliquit, ipse patrimonium nostrum amplissimum & certissimum. Nam verissimè dixit:

Ego

(c) Aug. Ps. 102. (d) Eph. 10.

(e) *Ega veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant*: si tantâ largitate provisum voluit nobis ad vitam momentaneam carnis, quantam in orbis tam vasti, tam varii sinum congestam cernimus, quàm effusè prodigum fuisse ad divinam & æternam vitam spiritus oportet? verè copiosa apud eum redemptio.

(e) *Ioan. 10.*

§. 2.

QUocumque me verto, beneficiis tuis ac divitiis, bone Jesu, circumseptum plenumque me sentio; gratiæ enim tuæ deputo, quòd me diligunt Pater tuus, & Spiritus sanctus; quòd Angelum habeo custodem: (a) *Ipsi enim sunt administratorii spiritus, propter eos, qui hereditatem capiunt salutis.* Ideoque in gratiam salvatoris Tibi vitam & immunitatem à pœnis omnibus peccato debitis, toties debeo, quoties seu graviter, seu leviter pecco nec pereo: & quoties pecco!

(a) *Heb. 1.*

quid

quid peccando non demereor! tu vindictam prohibes. Tibi etiam deputo & quaecumque feci bona, & quaecumque non feci mala, imò & quaecumque non patior mala: sicut enim nullum malum facit unus homo, quod non posset facere alter homo, si gratia tua non praestes ne faciat: ita nullum malum patitur unus homo, quod non possit pati alter homo, nisi praestes providentia & protectione tua, ne patiatur. Quot ergo mala non facio, quot mala non patior, tot numero beneficia tua. Denique quaecumque ordinata sunt ad salutem, & cooperantur in bonum, ea tuo beneficio habent hunc ordinem, & quid non habet illum; siquidem etiam peccata electis cooperantur in bonum? etiam reproborum damnatio tuum est erga electos beneficium, unde hi gratias tibi debeant. (b) Valdè ergo mihi amandus es per quem sum, vivo & sapio,

(b) *Bern. serm. 2. Cant.*

pio, & dignus planè est morte, qui tibi Jesu beneficentissimè recusat vivere, & mortuus est, & qui tibi non sapit, desipit, & qui curat esse nisi propter te, pro nihilo est, & nihil est. Væ vobis divitibus, qui thesaurizatos vobis à Christo Thesauros contemnitis, dormietis somnium vestrum, & nihil invenietis in manibus vestris, divitiæ terrenæ si affluunt, nolite cor apponere, fluentia sunt, spinæ sunt, laquei sunt, & pretiosa pericula, veras divitias amate, patrimonio vestro utimini. Quid miseri Tantalii in mediis Ecclesiæ thesauris dicitis: (c) quia divites estis, & pauperes estis, & nudi, & miseri, & miserabiles. Avare quid inhias auro & argento? nimis multum est à te habere aurum, quod quæris; aurum etsi volueris, fortè non habebis Christum cum volueris, quia & antequam velis, venit ad te auxilio gratiæ prævenientis; ingerit tibi divitias amoris sui, & respicis, arripe illas

(c) Aug. Ps. 32.

ma-

manu orationis , promeretur oratio de
thesauris meritorum Christi, & in no-
mine eius, quicquid voluerit. Illa est
aurea thesaurorum Dei clavis; ô quàm
facile est opibus cœlestibus per Chri-
stum ditari, quàm difficile terrenis! &
hæc tamen à multis quærentur auidita-
te magna, & istæ negliguntur adhuc
majori cum nausea, ita multis benefi-
cia Christi fiunt maleficia? beatus Do-
mine JESU, qui non fuerit scandaliza-
tus in te, nec in egestatem suam divi-
tias amoris tui perverterit ! Utinam
semper amem te benefactorem meum,
& sicut nullum est temporis punctum
quo tuo beneficio non utar, sic nul-
lum sit momentum, quo te non ha-
beam ante oculos meos, & gratias
non referam ipso saltem debito be-
nificiorum tuorum usu! Hoc exigunt
infinita beneficiorum multitudo, ma-
gnitudo, & necessitas. Hoc dantis ma-
jestas, & amor. Hoc accipientis indig-
nitas, & ingratitude. Quid retribuam

E

tibi

tibi Domine pro tantis, quæ tantus retribuis tantulo mihi? Rependam dilectioni beneficæ erga nos tuæ, hoc est, fraternæ fraternam erga proximum dilectionem, eamque beneficam; inopia mea ditabo eos non querendo quæ mea sunt, iudicium voluntatemque, & commoda mea illis substernendo: non ero parcus operum bonorum, declinans in obligationes, sed in omni gratia per te dives operabor instanter quicquid poterit manus mea; non fodiam in terram, nec in sudario relinquam sterile talentum pretiosi Sanguinis tui, sed avidus spiritualis lucri in omnem occasionem, imminens velut sedulus mercator negotiabor dum venias. Denique quoniam ut fundus noster es, sic fundus tuus nos sumus, fac ne maledicto proximo tibi tribulos & spinas proferã, (d) tam sæpè venientem super me bibens imbrem Sanguinis tui, sed fructus

(d) Hebr. 6.

Etus quos expectas, suaves & uberes
tibi refundam. Amen.

CAPUT VIII.

IESVS amabilis ob Passionem.

EST quod me plus cæteris incita-
mentis ad amorem Christi mo-
vet, (a) plus urget, plus accendit, su-
per omnia, inquam, reddit amabilem
te mihi Jesu bone, calix quem bibisti,
opus nostræ redemptionis, hoc omni-
no amorem nostrum facile vendicat
totum sibi, hoc inquam est, quod no-
stram devotionem blandius allicit, &
justius exigit, & arctius stringit & af-
ficit vehementius: multum quippe la-
boravit in eo Salvator, (b) ô quan-
tum laboravit sustinens! Exinanivit
semetipsum usque ad carnem, ad
mortem, ad crucem. Ecquis digne
penset quantæ fuerit humilitatis,
mansuetudinis, dignationis Domi-
num majestatis carne indui, multari

E 2

mor-

(a) Bern. serm. 20. Cant. (b) ser. 11,
Cant, & serm. 20.

morte, turpari cruce? sed dicit aliquis non valuit opus suum reparare creator absque ista difficultate? valuit, sed maluit cum injuria sui, ne pessimum atque odiosissimum vitium ingratitude occasionem ultra reperiret in homine. Multum igitur fatigationis assumpsit, quo multæ dilectionis hominem debitorem teneret, commoneretque gratiarum actionis difficultas redemptionis, quem minus esse devotum fecerat conditionis facilitas. Dixit, & facta sunt, mandavit & creata sunt, sex denique diebus condidit omnia denihilo, & hominem inter omnia. At verò in reparationis nostræ opere laboravit annos triginta, eoq; amplius, in dictis sustinuit contradictores, & in factis observatores, & in tormentis illusores, & in morte exprobratores. Ecce quomodo dilexit: Adde quòd hanc ipsam dilectionem non reddidit, sed addidit: nam quis prior dedit & retribuetur ei? sed ut

S. Jo-

S. Joannes Evangelista ait: (c) non quia nos dilexerimus Deum, sed quia ipse prior dilexit nos. Denique dilexit etiam non existentes, sed adjecit resistentes diligere, juxta Pauli testimonium dicentis, (d) quoniam cum adhuc inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem Filii ejus, alioquin si non dilexisset inimicos, nondum possideret amicos, sicut necdum quos sic diligeret essent, si non dilexisset qui nondum essent. Quod si dilexit faciendo non existentes, quanto magis patiendo adjecit diligere etiam resistentes?) Omira pater tuæ circa nos pietatis dignatio! Ô inæstimabilis dilectio charitatis! ut servum redimeres filium tradidisti, & quidem voluntati crucifigentium tradidisti. Verè magno pretio emisisti me servum tibi patientissime Jesu! nam vel unica tua levissimaque cogitatio utpote valoris infiniti ex dignitate & reverentiâ personæ tuæ, sufficientissi-

E 3

ma

(c) 1. Ioan. 4. (d) Rom. 5.

ma erat ad redimendos è durissimâ
servitute homines etiam infinites in-
finitos: & vitam tamen illam Dei ho-
minis, & totam, & tot annis consum-
psisti, & sanguinem fudisti : ut quid
profusio hæc? nimirum ut servus tuus
tot essem nominibus, quot gradibus
empta merx vilissima superatur à
pretio tanto. O verè nimiam charita-
tem, quia & mensuram excedit, mo-
dum superat, plane supereminens u-
niversis. *Majorem, inquis, dilectionem
nemo habet, quàm ut animam ponat suam
quis pro amicis suis.* Tu majorem ha-
buiisti Domine, ponens eam etiam
pro inimicis; cum enim adhuc inimi-
ci essemus, per mortem tuam & tibi
reconciliati sumus, & Patri. Quanam
alia videbitur esse vel fuisse, vel fore
huic similis charitati? vix pro justo
quis moritur, tu pro impiis passus es,
moriens propter delicta nostra, qui
venisti gratis justificare peccatores,
servos facere fratres, captivos cohæ-
re-

redes, exules reges.) Quid ergo tibi non debeo propter nimiam charitatem istam, amantissime Jesu? & si totum debeo pro me facto, quid addam pro me refecto, & refecto hoc modo? in primo opere me mihi dedisti, in secundo te; & ubi te dedisti, me mihi reddidisti: datus ergo & redditus me pro me debeo, & bis debeo, quid tibi tribuam pro te? nam etiam si me millies rependere possem, quid sum ego ad Deum? Ergo anima Christiformanda ut ardeas vehementius, expende accuratè quis, pro quibus, & à quibus, & qua non in corporis, animique parte, quàm dira, quamdiu patiatur, quanta denique cum siti nostræ salutis; ad hæc nisi disrumperis, nescio an credas. Qui te sic amantem non amat, O amor crucifixe, hic est barbarior feris, pardis asperior, tigride sævior, impacatior ursis, iracundior anguibus, marmore durior, saxis horridior, surdior æquore, inconstan-

104 CHRISTIFORMITAS,
tior auris, immanfuetior ignibus; de-
nique, qui te non amat, sit anathema.
Amemus ergo, redamemus, ample-
ctamur vulneratum nostrum, aut si
non amare volumus, repente possi-
mus mori.

§. 2.

Speremus certè ac supersperemus
in pretio tanto redemptionis no-
stræ, pro quibus patiens, misericors
& miserator Dominus mori non du-
bitavit. Dicamus illi cum latrone:
Domine memento mei, dum veneris
in regnum tuum. Dicamus cum S Ber-
nardo ægrotante, (a) fateor, non sum
dignus ego, nec propriis possum me-
ritis regnum obtinere cælorum. Cæ-
terum illud duplici jure obtinens Do-
minus meus hæreditate scilicet Patris,
& merito passionis, altero ipse contē-
t^o alterū mihi donat, ex cuj^o dono jure
illud mihi vendicans non confundor.)
Quid dubitat modicæ fidei peccator?
quid

(a) lib. i. vita, c. 13.

quid in sanguineo illo mari naufragium timet? An verò pro minimo Deus habet hominem propter quem mori voluit unicum suum? (b) attende ad indicium dilectionis, & promissionis Dei. Tales arrhas accepimus, tenemus mortem Christi, quis mortuus est? Unicus. Pro quibus mortuus est? utinam pro bonis, utinam pro justis. Sed quid est? etenim Christus, ait Apostolus, pro impiis mortuus est, qui donavit impiis mortem suam, quid servat justis nisi vitam suam? Eri- gat ergo se humana fragilitas, non desperet, non se collidat, non se avertat, non dicat, non admittet me in regnum suum, qui promisit Deus est, & venit ut promitteret, apparuit hominibus venit suscipere mortem nostram, promittere vitam suam, venit ad regionem peregrinationis nostræ accipere quod hic abundat, opprobria, flagella, colaphos, sputa in fa-

E s ciem

(b) Aug. Psal. 148.

ciem crucem, mortem, hæc abundant
in regione nostra, ad talia commercia
venit. Quid hic dedit? quid hic acce-
pit? dedit exhortationem, dedit re-
missionem peccatorum, accepit con-
tumelias, crucem, mortem. De illa re-
gione attulit ad nos bona, & in regio-
ne nostra ipse pertulit mala, promisit
tamen nobis quod ibi futuri sumus,
unde venit, & ait, pater, volo, ut ubi
ego sum, & ipsi sint. Tanta præcessit
dilectio, quia ubi nos eramus fuit no-
biscum, ubi ipse est, erimus cum illo.
Quid tibi promisit Deus ô homo mor-
talis? quia victurus es in æternum:
Non credis? Crede, crede plus est jam
quod fecit, quam quod promisit. Quid
fecit? mortuus est pro te. Quid promi-
sit? ut vivas cum illo. Incredibilius est
quod mortuus est æternus, quàm ut in
æternum vivat mortalis, jam quod in-
credibilius est tenemus. Si propter
hominem mortuus est Deus, non est
victurus homo cum Deo? non est vi-
cturus

cturus mortalis in æternum, propter quem mortuus est, qui vivit in æternum? Sed quomodo mortuus est Deus? & unde mortuus est Deus? & potest mori Deus? accepit ex te, unde moreretur pro te. Non posset mori nisi caro, non posset mori nisi mortale corpus, induit se ubi moreretur pro te, induet te ubi cum illo vivas. Ubi se induit morte? in virginitate matris. Ubi te induet vita? in æqualitate Patris.) Hanc spem habeto repositam in sinu tuo, in cruce ubi promeruit sufficienter sanguine suo Jesus moriens, quantum à Deo sperare vales aut petere. Et revera ubi tuta firmaque infirmis securitas & requies, nisi in vulneribus Salvatoris? (c) Ibi securior habito, quanto ille potentior ad salvandum. Fremit mundus, premit corpus, diabolus insidiatur, non cado; fundatus enim sum supra firmam petram. Peccavi peccatum grande, tur-

E 6

batur.

(c) Bern, serm. 61. Cant.

batur conscientia , sed non perturbabitur , quoniam vulnerum Domini recordabor , securus , ut columba in foraminibus Petræ. Nempe vulneratus est propter iniquitates nostras, quid tam ad mortem quod non Christi morte salvetur? Si ergo in mentem venerit tam potens , tamque efficax medicamentum , nulla jam possum morbi malignitate terreri. Et ideo liquet errasse illum qui ait : Major est iniquitas mea quam ut veniam merear , nisi quod non erat de membris Christi , nec pertinebat ad eum de Christi merito ut suum præsumeret, suum diceret quod illius esset , tanquam rem capitis membrum. Ego vero fidenter quod ex me mihi deest, usurpo mihi ex visceribus Domini, quoniam misericordia affluunt , nec desunt foramina per quæ effluant. Foderunt manus ejus, & pedes, latusque lancea foraverunt , & per has rimas licet mihi sugere mel de petra, oleum-

oleumque de saxo durissimo, id est, gustare & videre, quoniam suavis est Dominus. Cogitabat cogitationes pacis, & ego nesciebam. Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit? At clavis referans clavus penetrans factus est mihi ut videam voluntatem Domini. Quid ni videam per foramen? clamat clavus, clamat vulnus, quod verè Deus sit in Christo mundum reconcilians sibi. Ferrum pertransiit animam ejus, & appropinquavit cor illius, ut non jam non sciat compati infirmitatibus meis. Patet arcanum cordis per foramina corporis, patet magnum illud pietatis Sacramentum, patent viscera misericordiae Dei nostri, in quibus visitavit nos oriens ex alto. Quidni viscera per vulnera pateant? In quo enim clarius quàm in vulneribus tuis eluxisset, quod tu Domine suavis & mitis, & multae misericordiae? Majorem enim miserationem nemo ha-

110 CHRISTIFORMITAS,
bet, quam ut animam suam ponat
quis pro addictis morti, & damnatis.
Meum proinde meritum miseratio
Domini. Non planè sum meriti inops,
quamdiu ille miserationum non fue-
rit.) Hanc ergo spem iterumque, ite-
rumque fixam habeto anima mea, &
repositam in cruce hauri de fontibus
salvatoris amando, sperando, quan-
tum potes, nunquam exhauries. Cæte-
rum conformare memento Crucifi-
xo imprimis dilectionem tuam, ut se-
ria sit: audi enim de cruce clamantem
tot vocibus, quot plagis, serio te, ô ho-
mo, dilexi non simulatè ut vides, serio
tu saltem redama, at serio. Quomodo
serio diliges? odio tui, & patientiâ;
suspecta mihi omnis dilectio, nimif-
que videtur delicata, quæ cruce signa-
ta non est.

CAPUT IX.

Iesus Amabilis ob titulos dignitatis.

Lectissimos Jesu titulos propono,
unde afficiatur magis animus erga
eum,

eum, cui merito dicat illud : (a) *Tu gloria Ierusalem, tu letitia Israel, tu honorificentia populi nostri.*

§. I.

Jesus Principium & finis? (a) Primus & novissimus ipse in omnibus est primatum tenens, primogenitus in multis fratribus, primogenitus omnis creaturæ, primitiæ dormientium. Nempe primus dignitate, primus prædestinatione, primus gratiæ, gloriæque, hoc est, totus nostri esse divini auctor, & consummator; erit ne postremus in amore, qui primus est in honore? attende homo ad petram, unde excisus es. Si primum in unoquoque genere mensura est ceterorum, nefas extra Jesum quærere amoris originem & mensuram,

FINIS item noster ac legis Christus. (b) Finis non qui consumat, sed qui consummet, in quo perficimur, &
à quo

(a) *Judith 25.* (a) *Apoc. 2. Apost.*

(b) *Aug. Ps. 56.*

à quo perficimur, & hæc est perfectio nostra ad illum pervenire : sed cum ad illum perveneris ultra non quæris, finis tuus est. Quomodo enim finis viæ tuæ locus est quo tendis , quo cum perveneris jam manebis : sic finis studii tui , propositi tui , conatus tui, intentionis tuæ, ille est ad quem per tendis, ad quem cum perveneris, ultra nil desiderabis , quia melius nihil habebis.) Finis omnium & perfectio Christus, si quidem in illo esse, vivere, sentire, ac intelligere hi naturæ humanæ finu conclusi rerum creaturarum gradus perficiuntur intima cōiunctione cum Verbo principio suo , unde prodierunt. Ac sicut homo compendium orbis, ita orbis compendium in Christo ad principium suum à quo recesserat hominum lapsi , abusuque, rediit : in nobis tamen (d) omnis eadem creatura ingemiscit, & parturit usque adhuc revelationem filiorum Dei expectans. Ad hunc maximè spirat festi-

(d) Rom. 8.

nat-

natque gratia omnis, sicut ad Oceanum, unde saltem per vapores & imbres, profluxit unda, irrequieto cursu revertitur. A Christo gratia manat, ad Christum ipsum pondere innato tendit motum circularem parentis sui Christi imitata proles, (e) *Exivi à Patre, inquit factor gratiæ; & veni in mundum, iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem.* Ad Jesum itaque dirigatur intentio, omnia ad eum ab homine rectè utente rebus referantur, hæc siquidem non aliter ad principium suum, finemque reditura sunt, nisi quatenus per hominem velut sacerdotem mundi, eas in rationali pectoris sui gestantem, ad Christum cum expectata gloria consecrata reducuntur. Ab Jesu principium petatur, in Jesu desinatur, omne quodcumque facimus in verbo aut in opere, fiat in nomine Domini Jesu.

§. 2.

(e) *Ioan. 16.*

CApit. (a) Christus est Caput Ecclesie, & est Corpus eius Ecclesia, & in eius corpore Unitas membrorum & compago charitatis tanquam sanitas existit, & charitas est spiritus Christi quo animantur membra eius, inter quæ nos per baptismum incorporati numeramur. Quicumque autem in charitate frigerit, infirmatur in corpore Christi.) Sanè ille est Caput Ecclesie, tum naturæ convenientia, quia homo item ut membra eius, tum ordine ac perfectione, tum denique virtute, quia thronus est eminentissimus sapientiæ, & omnium sensuum divinorum donorumque domicilium, quia spirituum dispensator, sensuumque divinorum ac motuum per luminosissimam charitatem: (b) Caput ergo habemus in coelo, caput nostrum interpellat pro nobis, caput nostrum

(a) *Ang. ser. 49. de verb. dom. in Ioan.*

(b) *Ibid. & alibi sæpe.*

nostrum sine peccato, & sine morte
jam propitiat Deum pro peccatis no-
stris: ut & nos in fine resurgentes, &
immutati in gloriam cœlestem sequa-
mur caput nostrū. Quò enim Caput, &
cœtera membra. Sed dum hîc sumus,
membra sumus, ne desperemus, quia
secuturi sumus caput nostrum. Vide-
te dilectionem capitis nostri. Jam in
cœlo est, & hîc laborat quamdiu hîc
laborat Ecclesia. Hîc Christus esurit,
hîc sitit, nudus est, hospes est, infirma-
tur, in carcere est, quicquid enim hîc
patitur corpus ejus, se dixit pati: esu-
rivi, inquit, & dedistis mihi mandu-
care, &c. Cùm uni ex minimis meis
fecistis, mihi fecistis. Sic etiam in no-
stro corpore caput sursum est, pedes
in terra sunt; Tamen in aliqua con-
stipatione & coartatione hominum,
quando tibi aliquis pedem calcat,
nonne dicit caput calcas me? Nec ca-
put tuum, nec linguam tuam quis-
quam calcavit. Sursum est, in tuto
est,

316 CHRISTIFORMITAS,
est, nil ei mali contigit, & tamen quia
per connexionem charitatis unitas est
à capite usque ad pedes, non se inde
lingua separavit, sed dixit, calcas me,
cùm eam nemo contigerit. Quomodo
ergo lingua, quam nemo contigit,
dicit, calcas me: sic Christus Caput,
quod nemo calcat, dicit: esurivi, &
non dedistis mihi manducare; sic ad
Saulum clamat: quid me perseque-
ris.) Sic etiam B. Francisco Xaverio
gravius solito quiddam in India pa-
tiente imago Crucifixi sudore ma-
nare visa est non semel in sacello Ca-
stelli Xaveriani in regno Navarrae.
O infinitam Capitis nostri erga nos in-
firma membra teneritudinem & com-
miserationem! (c) quòd si sic nobis
compatitur Caput nostrum, profectò
debet nos & ipsi Capiti nostro patien-
ti compati. Quidni communis sit Chri-
sti passio omnibus Christianis? quid-
ni Caput suum membra sequantur? si
bo-

(c) Bern. ser. 1. Quadrag.

bona suscepimus ab hoc capite, mala autem quare non sustineamus? (si quidem æquo amore bona, malaque dantur, ac recipi decet) an respuere tristia volumus, & communicare jucundis? Si ita est, indignos nos Capitis hujus participatione probamus. Omne enim quod patitur ille, pro nobis est; quòd si in opere salutis nostræ collaborare piget, in quo deinceps coadjutores nos exhibebimus illi? non est magnum si jejuset cum Christo, qui sessurus est ad mensam Patris cum ipso. Non est magnum, si compatitur membrum Capiti, cum quo & glorificandum est. Felix membrum, quod huic adhæserit per omnia Capiti, & sequetur illud quocumque ibit. Alioquin si fortè abscidi, separarique contingat, privetur statim necesse est etiam spiritu vitæ. Quæcunque enim portio Capiti non cohæret, unde ei jam sensus, aut vita? nec sanè deerit, qui expositam occupet,

pet,

pet, ut ne tunc quidem sit absque Capite (nempè dæmone) quis non solo contremiscat auditū? tollens membrum Christi faciam membrum dæmoniorum? abscissus autem à corpore Christi, Sathanæ miser incorporabor? sit procul à nobis semper execranda ista commutatio. Mihi omninò adhærere tibi bonum est ô Caput gloriosum & benedictum in sæcula, in quod & Angeli prospicere concupiscunt. Sequar te quocunque ieris. Si transferis per ignem, non avellar à te, non timebo mala quoniam tu mecum es. Tu dolores meos portas, & pro me doles, tu prius transis per angustum passionis foramen, ut latum præbeas sequentibus membris ingressum. Quis nos separabit à charitate Christi? ipsa enim est per quam omne corpus per nexus & juncturas crescit. Hoc glutinum bonum, cuius meminit Esaias (d). Hæc, perquam bonum est &

(d) cap. 41.

& jucundū habitare fratres in unum.
Hoc unguentum quod descendit & in
oram vestimenti, ut ne minima qui-
dem fimbria careat unctione. In Ca-
pite siquidem plenitudo gratiarum,
de qua accipimus omnes : in Capite
universitas miserationis, in Capite
inexhaustus fons pietatis divinæ, in
Capite affluentia tota spiritualis un-
guenti, sicut scriptum est : Unxit te
Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ par-
ticipibus tuis.) O participes tam glo-
rioli, tam benefici Capitis, servate il-
lud vobis illæsum etiam cum vitæ ve-
stræ discrimine, sicut membra peri-
clitans Caput protegere solent obje-
ctu sui: salvo Capite salva res. Cresca-
mus etiam in illo per omnia, qui est Caput,
Christus, ex quo totum corpus compactum
& connexum, per omnem juncturam sub-
ministrationis secundum operationem in
mēsuram uniuscujusque membri au-
gmentum corporis faciet. (e)

§. 3.

(e) Ephes. 4.

§. 3.

PONTIFEX. *Habemus Pontificem, qui penetravit caelos, IESVM Filium Dei* (a). Et quid est Pontifex nisi pons quidam ipse, pontisque factor, qui divortia Deum inter & populum tollat, & invicem jungat? Et quid est Sacerdos, nisi sacra dans populo, ac divinorum administer tum preces populi Deo offerendo, tum iratum Numen placando? (b) *Omnis enim Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his, quae sunt ad Deum, ut offerat dona & sacrificia pro peccatis.* Quid verò Christus nisi pons quidam substratus nobis, quo trajiciamus ad Deum, ac tot veluti pontes nobis supeditans, quot Sacramenta, quot media subministravit ad nos Deo intimè conjungendos? Per ipsum divina dona hominibus collata sunt juxta illud (c): *Per quem maxima & pretiosa nobis promissa donavit Deus, ut per haec efficiamini*

(a) *Heb. 4.* (b) *Heb. 5.* (c) *2. Pet.*

mini divinæ consortes naturæ. Ipse etiam genus humanum Deo reconciliavit : nam (d) in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare , & per eum reconciliare omnia. Neque verò sacerdos (e) tantum Christus, sed & hostia perfecta fuit legalium differentiam hostiarum unius sacrificij perfectione sanciens atque complectens. Fuit enim hostia pro peccato, quia (f) traditus est propter delicta nostra. Fuit & pacifica, quæ in veteri lege immolabatur pro offerentium salute , nempe ut homo in statu gratiæ conservetur semper Deo inharens, in quo ejus pax salusque consistit. (g) Christus autem factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ. Fuit denique holocaustum, id est, totum incensum, quod eò pertinebat, ut spiritus hominis Deo perfecte uniretur, id quod erit maxime in gloria : (h) *Habemus autem fidu-*

F ciam

(d) Col. 1. (e) S. Th. 3. p. q. 22. (f) Rom. 4. (g) Heb. 5. (h) Heb. 10.

ciam per sanguinem Christi in introitum sanctorum, scilicet in gloriam cœlestem. Itaque sacerdos Christus simul offerens & oblatio, cuius rei Sacramentum quotidianum esse voluit sacrificium: undè licèt diversa animalia in veteri lege offerrentur, quotidianum tamen sacrificium, quod offerebatur mane ac vespere, erat agnus, quo veri agni oblationem significabatur esse sacrificium omnium aliorum consummativum. Neque verò oblatione suâ Christus indiguit fons ipse totius sacerdotij, quem legalis præfigurabat, & sacerdos novæ legis ut Vicarius repræsentat; nec medio eguit, qui (i) accessit per semetipsum ad Deum semper vivens ad interpellandum pro nobis. Ac (k) talis omninò decebat, ut esset nobis Pontifex sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & excelsior cœlis factus, qui non habet necessitatem quotidie, quemadmodum

sa-

(i) Heb. 8. (k) Heb. 7.

sacerdotes prius pro suis delictis hostias offerre, deinde pro populi. Præterea Christus est Sacerdos in æternum, tum quia Pontifex non temporalium, sed (l) futurorum bonorum, quæ per ejus mortem adipiscimur: tum quia sacrificij sui vis manet in æternum consummans Beatos: (m) unâ enim oblatione crucis consummavit in æternum sanctificatos: tum denique quia licet sacrificium redemptionis in cruce semel perfectum nunquam iteretur: tamen sacrificium applicationis, quo iu-
cruentè cruentum quotidie exprimitur, ac virtus ejus dispensatur; hoc verò durabit in æternum, hoc est, usque ad consummationem sæculi. Denique (n) secundum ordinem Melchisedech, sacerdos Christus dicitur. Ille enim figura perillustris fuit Domini JESU, ut infra cap. 12. constabit, & ab legali sacerdotio præfigurato in Abrahamo, decimas quasi tributum ho-

F 2

no-

(l) Heb. 9. (m) Heb. 10. (n) Ps. 109.

noris colligens, sacerdotij Christi dignitatem magnificè exhibuit, & manifestissimè sacrificium novæ legis incruentum in pane ac vino præmonstravit. Quis Principem Pastorum, & Episcopum animarum nostrarum unicum illum æternum sanctissimumque Pontificem non adoret, non diligat, eoque magis, quia & sacerdos, & hostia, ipse & altare, seipsum quotidie toties offert, quoties per universum orbem sacra peraguntur? Filius est, oblatus Patri placet, ecquis certius placet iratum? quis facilius impetret? quis gratius grates rependat? quis dignius adoret? Sed & nos fecisti Christe JESU unctionis tuæ participes: (o) fecisti enim nos Deo nostro regnum & sacerdotes, unde & Christiani sumus. (p) Voluntariè ergo sacrificabo tibi Domine, quia voluntariè oblatus es pro mea salute, non pro tua necessitate. Sed quid nos offerimus,

(o) Ap. 8. (p) Bern. serm. 3. in Purif.

mus, aut quid retribuimus illi pro omnibus, quæ retribuit nobis? ille pro nobis obtulit hostiam pretiosorem, quam habuit, nimirum quâ pretiosior esse non potuit. Et nos ergo faciamus quod possumus, optimum quod habemus offerentes illi quod sumus utique nosmetipsi. Ille seipsum obtulit, tu quis es, qui teipsum offerre cuncteris? Quis mihi tribuat, ut oblationem meam dignetur Majestas tanta suscipere? Duo minuta habeo Domine, corpus & animam dico: utinam hæc tibi perfectè possim in sacrificium laudis offerre! Bonum enim mihi, longèque gloriosius, atque utilius est, ut tibi magis offerar, quàm deserar mihi ipsi. Nam ad meipsum anima mea conturbatur: in te verò exultabit spiritus meus, si tibi veraciter offeratur. Morituro Domino Judæus mortuas hostias offerebat: sed jam nunc vivo ego, dicit Dominus, nolo mortem peccatoris, sed ut ma-

gis convertatur, & vivat. Non vult Dominus mortem meam; & non libenter offeram illi vitam meam?) vide cap. 4. hujus 2. part. & cap. ultimum 3. part.

§. 4.

R *Ex Regum, Dominus Dominantium.*
Nempè naturæ, donationis, acquisitionis, electionis, titulis justissimis. Naturâ quidem unctus in Regem unione suâ hypostaticâ, unde animi excellentia, ac species corporis digna imperio. Donatione Patris: (a) *Ego autem constitutus sum Rex ab eo super montem Sion sanctum ejus, scilicet Ecclesiam, & Pater diligit Filium, & omnia dedit ei in manu, & data est mihi omnis potestas in cœlo, & in terra. Acquisitione, nos populus ejus acquisitionis, quem exquisivit sanguine suo, qui unctus in cruce regnavit à ligno, & imperium ejus super humerum ejus. Denique Electione*
no-

(a) Ps. 2.

nostra Rex noster est ac Dominus. Ave ergo Rex noster, tu solus nostros es miseratus languores, (b) Exaltabo te Deus meus Rex, & benedicam nomini tuo in seculum, & in seculum seculi: generatio, & generatio laudabit opera tua, & potentiam tuam pronuntiabunt: magnificentiam gloriae sanctitatis tuae loquentur, mirabilia tua narrabunt, &c. Regnum tuum regnum omnium saeculorum, & dominatio tua in omni generatione & generationem. At vide o Christi subdite, ne tributum cordis, quo unico regnat & gaudet Rex tuus, hoc est, amorem neges, (c) transtulit nos Pater in Regnum dilectionis filii sui. regnet ergo in corde nostro ejus dilectio, omnes affectus nostros dirigat nutibus suis. Amor ejus regat in virga ferrea, & tanquam vas singuli confringat nos mortificatione pravorum animi & corporis motu. Sic amor Christi regit Sanctos, non delicato, sed durissimo in eos Impe-

F 4

riq

(b) Psal. 144. (c) Col. 1.

rio, & tamen suavissimo : durissimo usque ad sanguinem , suavissimo usque ad gaudii in omni tribulatione superabundantiam. Veni Domine Jesu, (d) aufer scandala de regno tuo, quod est anima mea, & regnes tu qui debes in ea; venit enim avaritia , & vendicat in ea sibi sedem , jactantia cupit dominari mihi , superbia vult mihi esse rex , luxuria dicit: ego regnabo, ambitio, detractio, invidia, iracundia certant in me ipso, de me ipso, cujus potissimum esse videar : ego autem quantum valeo, resisto, Dominum meum JESUM reclamo , ipsi me defero , quia ipsius Juris me agnosco, ipsum mihi Deum , ipsum mihi Dominum teneo, & dico, non habeo Regem nisi Dominum JESUM. Veni ergo Domine, disperge illos in virtute tua, & regnabis in me, quia tu es ipse Rex meus, & Deus meus.) At iterum videat subditus Christi, & servus tan-

(d) Bern. Hom. 4. in Miss.

tanti Domini, quo affectu regem suum
apes, quo aulici, quo subditi passim
Reges ac supremos dominatores suos
etiam duros ac vitiosos colant. Re-
gem sæculi videre propius, & ejus vel
fastidioso sermone respergi magna
pars mundi tam beatum putat, ut si a-
liter non obtineat, etiã damnis emat,
idque adeptus non modò hominum,
sed & sui immemor fiat. Videat hæc
subditus Christi ac erubescat, si Re-
gem Regum pari non colit affectu. Væ
adorantibus Christum JESUM, simulq;
percutientibus, eique imò sibi potius
illudentibus! Videat denique & in-
telligat, quàm universale sit, quàm
absolutum, quàm intimum usque ad
ipsius esse nostri fundum; quàm diu-
turnum sit Domini JESU Dominium
super nos. Ne siquidem addicat sem-
piternis ignibus, esto etiam insones,
fecerit propterea illis injuriam. Quod
si ab eo impudens ac servitutis tuæ im-
memor quæras rationem facti, me ri-

tò audies: (e) Tu quis es qui r. spondeas Deo? quid si tu vermiculum obteras, & rogatus quamobrem, dixeris quia Dominus vermiculi sum, sic placitum est, sit pro ratione voluntas, tunc à quoquam jure expostulari posse tecum putes? O diurne, o momentanee Mundi Regule, hæc tibi in subditas Creaturas licet, & Domino dominantium quicquid sibi libebit in te nominibus innumeris inferiorem subjectionemque quam tibi sit, vermiculus vilissimus non licebit? dic itaque in omni eventu, dic: (f) Dominus est, quod bonum est in oculis suis faciat. (g) Nonne Deo subjecta erit anima mea?

§. 5.

LEGIFER noster sapiens ad dirigendum potens ad coercendum, adjuvans per gratiam. Lex enim ejus non modò imperat, ut lex Moylis; sed etiam impetrat gratiam. Non enim impossibilia jubet, sed jubendo

mo-
(e) Rom. 9 (f) 1. Reg. 3. (g) Ps. 81.

monet facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat ut possis. Plenitudo legis Christi est dilectio, & mandatum ejus quàm suave fraterna dilectio! Lex Domini immaculata, convertens animas, testimonium Domini fidele, sapientiam præstans parvulis. Dilige anima mea, & fac quod vis. Narraverunt mihi iniqui fabulationes, sed non ut lex tua.

§. 6.

DUX. Quem sequens non ambulat in tenebris, dux enim ipse, & lux: non sicut mundus cæcus cæco ducatum præstans. Duxit nos, unde? è servitute peccati plusquàm Pharaonica, melior Moyse in virga crucis mirificus, eduxit è sæculo, è morte. Quò duxit? ad libertatem filiorum Dei, ad cælum, ad vitam. Nec digito tantùm indicat iter tot infestum peti- culis, sed præit ipse in æstu tentationis umbraculum, in pluvîâ, & frigore tribulationis tegumentum in Lubri-

F 6

co,

co delectationis baculus, in naufragio vitæ portus. Deduc me Domine in semitam mandatorum tuorum, quia ipsam volui.

Non viæ tantùm, sed & militiæ Dux Christus, dux amabilis quia fortis, prudens, vigilans, primus in periculis, divite stipendio remunerans, paribus secum conditionibus ad militandum invitans, adversus hostes non tam suos quàm nostros, moritur ipse in acie, & morte pacem nobis creat. Hunc sequere anima mea viæ, ac militiæ ducem tuum, nec ab aliis abducite siveris: Dominus solum dux noster fuit in laboriosâ expeditione redemptionis nostræ, & non erat cum eo Deus alienus, non divitiæ, non honos, non delitiæ, hos Deos relicto Jesu desertor perfidus sequar? surgent illi scilicet, ut opitulentur mihi in extremo viæ, vitæque periculo, & in necessitate me protegant. (a) Ad sequendum

(a) Bern. serm. 2. de Af.

dum te Domine Jesu vix inveniuntur
qui vel trahi patiantur, qui velint du-
ci per viam mandatorum tuorum. A-
lii enim trahuntur, qui possunt dice-
re: Trahe me post te, alii ducuntur qui
dicunt: Introduxit me Rex in cella-
ria sua, alii rapiuntur, sicut Apostolus
raptus est ad tertium cœlum. Ex pri-
mi quidem felices, qui in patientia
sua possident animas suas; secundi fe-
liciores, quia ex voluntate sua confi-
tentur ei; tertii felicissimi, qui in pro-
fundissima Dei misericordia quasi
quodammodo sepulta, jam arbitriū
sui potestate in divitias gloriæ suæ, in
spiritu ardoris rapiuntur, nescientes
sive in corpore, sive extra corpus, hoc
solum scientes, quod rapti sint. Bea-
tus qui ubique te ducem habet. Domi-
ne Jesu, non illum refugam spiritum,
qui statim ascendere voluit, & tota
divinitatis dextera percussus est, nos
autem populus tuus & oves pascuæ
tuæ, sequamur te, per te, ad te, quia tu

134 CHRISTIFORMITAS,
es via, veritas & vita: via in exemplo,
veritas in promisso, vita in prämio.

§. 7.

JUDEX constitutus à Deo vivorum
& mortuorum. Ac meritò sanè, ut
qui judicatus est injustè, judicet justè.
O formidandum Judicem omniscium,
incorruptibilem, justissimum, severis-
simum! formidandum autem? Imò di-
ligendum ne formidetur, qui idcirco
venire tamdiu differt, ut minus inve-
niat quod condemnet: diligendum,
inquam, ut indulgeat. In hoc perfecta
est charitas in nobis, ut fiduciam ha-
beamus in die judicii, quia sicut ille
est, & nos sumus in hoc mundo. (a)
Timor non est in charitate, sed per-
fecta charitas foras mittit timorem.
Quid est habere fiduciam in die judi-
cii? non timere ne veniat dies Judicii.
Cum cœperit desiderare venientem
Christum casta anima, quæ desiderat
amplexus sponsi, renuntiat adultero,
ha-

(a) Aug, in epist. Ioan.

habet jam fiduciam in die iudicii, non contra se pugnat quando orat & dicit: *Adveniat Regnum tuum*. Qui enim timet regnum Dei, timet ne exaudiat: quia autem orat cum fiducia, charitas in eo optat jam ut regnum Dei veniat, non patienter moritur, sed patienter vivit, & delectabiliter moritur. Sicut ergo ille Christus Jesus fuit in hoc mundo, diligens nempe inimicos, ita & nos simus, & in hoc erit fiducia nostra in die iudicii.) Erit omnino sineminem nisi nos ipsos iudicemus, condemnemusque, si iudicium, quod totum Filio relictum est à Patre, temerè non usurpemus. Et adverte, quod Pater dedit Filio iudicii potestatem, (b) non quia suus, sed quia filius hominis est. O verè Patrem misericordiam! vult per hominem homines iudicari, quò in tanta trepidatione & perturbatione malorum electis fiduciam præstet naturæ similitudo.)

CA-

(b) *Bern. serm. 73. Cant.*

IESVS Amabilis obtitulos Dignationis Officiosa.

§. I.

DEus noster. Nescio an alio in psalterii versiculo plus divinorum sensuum ac mysteriorum lateat, quam in postremo illo Psalmi 66. quem quotidie legimus in Laudibus, sic autem habet: *Benedicat nos Deus, Deus noster, Benedicat nos Deus, & metuant eum omnes fines terra.* (a) Hic ego Doctrinae Christianae summam adverto, in qua non obscure credenda necessario ad salutem, faciendaque: maxima item Dei erga nos beneficia, & nostrae pietatis officia continentur. Quid enim significat repetita tertio vox, *Deus*, adjuncta verbo in singulari *Benedicat*, nisi Mysterium Trinitatis? Cur secundo loco *Deus noster* ponitur, nisi ad indicandum, quod secunda Trinitatis persona sit modo singulari *Deus noster*? Cur semel ac iterum dicitur

(a) Ps. 66.

Be-

Benedicat? nisi ut intelligamus benedictionem gratiæ in hoc sæculo, & benedictionem gloriæ in altero à Deo petendam esse, velut Patris benedictionem? facienda verò seu officia Christianæ pietatis complectitur hæc clausula: *Et metuant eum omnes fines terræ.* Deum enim qui timet timore casto, legem implevit. Quod si etiam charitatem proximi requiras, habes in voto illo zelum animarum nullis angustiis regionum clausum, sed ad fines omnes terræ excurrentem. *Metuant eum omnes fines terræ.* Ergo Deus noster Christus est, tum ob assumptam carnem nostram, tum quia parvulus natus est nobis, & filius datus est nobis, (b) & totus in usus nostros expensus. Nobis inquam non sibi, qui utiq; ante tempora multo nobilius natus ex Patre nasci temporaliter non indigebat ex matre. Non Angelis quoque, qui cum magnum haberent, par-

vu-

(b) *Bern. hom. 3, in missus est.*

vulum non requirebant. Nobis ergo natus, nobis & datus, quia nobis necessarius. Jam de nobis nato & dato faciamus ad quod natus est & datus. (c) Utamur nostro in nostram utilitatem; de salvatore salutem operemur. Beata gens, cujus Dominus Deus ejus.) Noster autem Deus, at cujus non est Deus? non planè omnium eodem modo: Noster magis, noster qui vivimus de illo tanquam de pane nostro. Ipse sit hæreditas nostra, nostra possessio. An fortè temerè dicimus faciendo nobis Christum possessionem nostram, cùm sit Dominus, cùm sit Creator? non est ista temeritas, affectus est desiderii & dulcedo spei, dicat ei anima omninò secura, dicat Deus meus es tu, quia ipse dicit animæ nostræ, salus tua ego sum, dicat secura, dicat, non faciet injuriam, cùm hoc dixerit, imò faciet si non dixerit) dicat cum Thoma non amplius incredulo, sed fide-

(c) *Aug. Psal. 32.*

fideli, quando carnem suam, carnem Christi palpavit: Dominus meus, & Deus meus!

§. 2.

VISCERA Misericordiae Dei nostri, (a) in quibus visitavit nos oriens ex alto. Apparuerat potentia in rerum creatione, (b) apparuerat sapientia in earum gubernatione, sed benignitas misericordiae nunc maxime apparuit in humanitate. Innotuerat Judæis potestas in signis atque portentis, unde & in ea lege sapius invenies: Ego Dominus, ego Deus. Philosophis quoque abundantibus in sensu suo majestas innotuit, quia juxta Apostoli verba: Quod notum est Dei, manifestum est in illis. (c) Verumtamen & Judæi potestate ipsa premebantur, & Philosophi scrutatores majestatis opprimebantur à gloria: potestas subjectionem, majestas exigit admirationem, neutra

(a) Cant. Zach. (b) Bern. serm. 1. de Nat. (c) Rom. 6.

140 CHRISTIFORMITAS,
tra imitationem. Appareat Domine
bonitas cui possit, homo qui ad imagi-
nem tuam creatus est conformari,
nam maiestatem, potestatem, sapien-
tiam nec imitari possumus, nec expe-
dit æmulari.) Ante Incarnationem
Deus exhibuerat quidem hominibus
quasi externam misericordiae suae spe-
ciem creando illos, & faciendo oriri
solem suum, pluendoque super justos
& injustos: at in mysterio Incarnatio-
nis viscera ipsa misericordiae suae pa-
refecit, & in eos effudit. Quid enim
Jesus aliud est, quàm ipsa misericor-
dia summæ mortalium miseriam, nem-
pe peccato remedium præsentissi-
mum? in eo misericordia, & veritas
obviaverunt sibi: Verbum in carne
misericordia ipsa in miseria nostra,
velut in throno suo sublimis. (d) Quid
tantopere declarat ejus misericor-
diam, quàm quod ipsam suscepit mi-
seriam? quid ita pietate plenum quàm
quod

(d) Bern. serm. I. Epiph.

quod Dei Verbum propter nos factum est scenum?) Meritò illi canit Propheta: (e) *Adjutor meus tibi psallam, quia Deus susceptor meus: nempe carnis & infirmitatis meæ. Et Deus meus misericordia mea.* Cùm enim attendo omnia bona, quæcumque habere possumus sive in natura, sive in instituto, sive in ipsa conversatione, in fide, in spe, in charitate, in bonis moribus, in justitia, in timore Dei, adde & quæcumque speramus bona, totum hoc non esse nisi ex Dei ac Domini nostri Jesu donis: non invenio quid appellem JESUM meum nisi misericordiam meam. O nomen, sub quo nemini desperandum est, JESUS meus, misericordia mea! Quid est misericordia mea? si dicas salus mea, intelligo, quia dat salutem; si dicas refugium meum, intelligo, quia confugis ad eum; si dicas fortitudo mea, intelligo, quia dat tibi fortitudinem: misericordia mea quid est?

(e) *August. Psal. 58.*

est? totum quidquid sum de misericordia tua est. Sed promerui te invocando te: ut essem quid feci? ut essem qui te invocarem quid egi? si enim egi aliquid ut essem, jam eram antequam essem. Porrò si omninò nihil eram antequam essem, nihil à te promerui ut essem: fecisti ut essem, & non tu fecisti ut bonus essem? si tu mihi dedisti ut sim, & alius mihi dedit ut bonus sim, melior est ille qui mihi dedit ut bonus sim, quam ille mihi dedit ut sim. Porrò quia te nemo melior, nemo te potentior, nemo te in misericordia largior, à quo accepi ut essem (quia omnia per Verbum facta sunt) ab illo accepi ut bonus essem, *Deus meus, misericordia mea.*)

§. 3.

Mediator Christus Jesus, (a) mediator fidelis, sicut in persona una Dei hominisque substantiam copulavit ineffabili Sacramento, sic & in

(a) *Bern. Ser. 2. de Ann.*

in ipsa reconciliatione consilio usus
altissimo mediam non deseruit æqui-
tatem utrisque tribuens quod oportebat:
Honorem Deo, homini miserationem. hæc enim optima inter
offensum Dominum, & reum servum
forma compositionis, ut nec honorandi
Domini zelo servus opprimatur
austeriori sententia, nec rursus,
dum huic immoderatus condescenditur,
ille debito fraudetur honore.
Audi igitur & diligenter observa
Angelicam in hujus mediatoris ortu
distributionem: gloria, inquit, in altissimis
Deo, & in terra pax hominibus
bonæ voluntatis: hujus denique gratia
observationis fideli reconciliatori
Christo, nec timoris spiritus defuit,
quo Patri semper reverentiam exhiberet,
semper ei deferret, semper gloriam
ejus quæreret: nec spiritus pietatis
quo misericorditer compatetur hominibus:
Unde & necessarium habuit spiritum
quoque scientiæ, per quem

quem

quem timoris pariter & pietatis fieret distributio inconfusa. Et nota quod in primo illo parentum nostrorum peccato tres quidem auctores extiterint, sed manifestè defuerunt tria tribus. Dico enim Evam, diabolum & Adam. Non habuit Eva scientiam, quæ ut ait Apostolus, seducta est in prævaricationem. Verùm hæc quidem serpenti non defuit, qui callidior describitur cæteris animantibus, sed pietatem malignus non habuit, qui ab initio factus est homicida. Adam verò pius fortè videtur mulierem non contristando, sed timorem Domini dereliquit voci illius magis obediens quàm divinæ. Utinam magis timor Domini prævaluisset in eo, sicut de Christo signanter legitur, quia replevit eum non pietatis spiritus sed timoris. In omnibus enim & per omnia pietati proximorum timor Domini præferendus est, & solus ipse est, qui totum sibi hominem debeat vendi-

di-

dicare. In his igitur tribus timore, pietate, & scientia mediator reconciliavit homines Deo.) (b) Securus suscipio mediatorem Dei filium, quem agnosco & meum. Minimè planè mihi suspectus est, quasi in parte sit. Congruit ex æquo partibus inter se antea dissidentibus Deo & homini, ipse Deus homo, eoque neutri suspectus. Magna ex hoc mihi fiducia, ut tantæ me audeam credere majestati, frater enim & caro mea est. Puto enim spernere me jam non poterit os de ossibus meis, & caro de carne mea.) (c) Sanè gratia Dei non potuit gratius commendari, quàm ut unicus Dei filius in se incommutabiliter manens induceret hominem & spem dilectionis suæ daret hominibus, homine medio quo ad illum ab hominibus ventretur, qui tam longè erat immortalis à mortalibus, incommutabilis à commutabili-

G bus,

(b) Bern. Ser. 2. Cant. (c) Aug. 10. de Civit. c. 29.

bus, justus ab impiis, beatus à miseris.)
(d) Benedictus ergo qui propter
nimiam charitatē suam qua dilexit nos,
filium suum dilectum, in quo ei bene
complacuit misit, per quem reconci-
liati pacem habemus ad eum, & idem
sit nobis reconciliationis hujus &
mediator & obses. Non est quod ve-
rearis, anima mea, sub tam pio media-
tore, non est quod de tam fido obside
dubites. Sed qualis mediator est, in-
quies, qui in stabulo nascitur, in præ-
sepio ponitur, pannis involvitur sicut
cæteri, plorat ut cæteri, denique in-
fans jacet ut cæteri consueverunt.
Magnus planè mediator est, etiam in
his omnibus, quæ ad pacem sunt non
perfunctoriè, sed efficaciter quærens.
Infans quidem est, sed Verbum infans,
cujus ne ipsa quidem infantia tacet:
Consolamini, consolamini, dicit Dñus
Deus vester, dicit hoc Emmanuel no-
biscum Deus. Clamat hoc stabulū, cla-
mat

(d) *Bern, Ser. 5. in Nat.*

mat præsepe, clamant lacrymæ, clamant panni. Clamat stabulū curando sese homini, qui in latrones inciderat præparari. Clamat præsepe eidem homini, qui jumentis comparatus fuerat, pabulum ministrari. Clamant lacrymæ clamant panni, ejusdem ipsius cruenta jam vulnera abluī & detergi. Siquidem nullo horum Christus eguit, nihil horum illi propter se, magis autem omnia propter electos.

§. 4.

R Edemptor. Quis redimitur, nisi à captivitate? (a) quis autem potest dicere injustam fuisse captivitatem suam, quando deseruit Imperatorem, & divertit ad desertorem? Imperator enim Deus, desertor autem diabolus. Præceptum dedit Adamo, & in illo nobis Imperator, fraudem suggessit desertor. Ubi aures tuæ ô Adam? inter præceptionem & deceptionem. Meliorne diabolus quàm Deus? melior

G 2

(a) Aug. Psal. 73.

lior qui defecit quam qui te fecit? Credidisti quod promisit diabolus, & invenisti quod minatus est Deus.) Inde est quod incidi in miseram captivitatem peccati, in carcerem, in mortem filius iræ, filius noxæ. (b) Inde est quod ego carnalis sum venundatus sub peccato, & sub tyrannide illius plusquam Pharaonica, occupor paleis, luto, ac lateribus rerum caducarum: (c) Inde est quod sentio aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum. Gratia liberatrix, gratia medicinalis, delectatio victrix, liberum arbitrium è servitute peccati redimens, expediensque ad implendum opus justitiæ. (d) At quem misit Deus ad captivitatem nostram? militi redemptorem filium suum. Porta, inquit,

(b) Rom. 7. (c) Ibid. (d) Aug. 104.

quit, tecum saccum ferro, ibi pretium captivorum. Induit enim se ille mortalitatem carnis, & ibi erat sanguis quo fuso redimeremur.) Clavis & lancea perforatus est saccus, fluxit pretium nostrum, redempta est vita tua de corruptione, (e) o homo, jam securus esto: Initus est bonæ fidei contractus cum Deo, nemo fallit redemptorem tuum, nemo circumvenit, nemo premit: Egit hoc commercium, jam pretium solvit, sanguinem fudit, sanguinem, inquam, fudit unicus filius Dei pro nobis. O anima erige te tanti vales, *Redimet de corruptione vitam tuam, qui coronat te in miseratione & misericordia.*) Redimet, inquit, jam enim liberatus es ex captivitate, adhuc tamen in spe, nondum in re: ambulas per fidem, nondum per speciem, adhuc sub captivitate concupiscentiæ ingemiscis, (f) *Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus suis: adeo ut qui*

G 3

potest

(e) Aug. Ps. 102. (f) Ibid.

potest jam non peccare, tunc non possit amplius peccare: quæ sola demum perfecta libertas est à servitute durissima peccati & concupiscentiæ. Agnosce jam quantum tibi contulerit Redemptor tuus: (f) Sedebas, ô homo, in tenebrosis & umbra mortis per ignorantiam veritatis, sedebas victus catenis delictorum: Descendit ad te in carcerem non ut torqueret, sed ut erueret de potestate tenebrarum. Et primò quidem veritatis Doctor depulit umbram ignorantia tua, luce sapientia sua. Per justitiam deinde quæ ex fide est, solvit funes peccatorum, gratis justificans peccatorem, Quo gemino beneficio implevit sermonem illum sancti David, Dominus solvit compeditos, Dominus illuminat cæcos. Addidit quoque sanctè interpretari peccatores vivere, & sic tradere formam vitæ tanquam viæ, quâ redires ad patriam. Ad cumulum postremò periculis tradidit in mortem animam

(f) *Bern. ser. 22 Cant.*   suam,

suam, & de proprio latere protulit pretium satisfactionis quo placaret Patrem, per quod illum planè ad vericiculum traxit: Apud Dominum misericordia, & copiosa apud eum redemptio. Prorsus copiosa, quia non gutta, sed unda sanguinis largiter per quinque partes corporis emanavit.) Prorsus copiosa, quia non contentus redimere semel, dedit abundè nobis thesaurum redemptionis, quo toties redimi possimus si volumus, quoties iugo Sathanæ obligamur. (g) Quid tibi ô homo debuit facere & non fecit? Illuminavit cæcum, solvit vitium, reduxit erroneum, reconciliavit reum.) O Jesu nostra Redemptio. Amor & desiderium, quæ te vicit clementia, ut nostra ferres crimina, mortem subires innocens, à morte nos ut tolleres? Ecquid Redemptori tanto retribuam? nihil habeo quod non sit tuum jure emptionis ac redemptio-

G 4

niss

(g) *Ibid.*

nis: (h) *Emptus enim sum pretio magno, glorificabo ergo & portabo te Deum in corpore meo: : Sed & (i) In manus tuas commendo spiritum non jam meum, sed tuum, quia redemisti me Domine, Deus veritatis.*

§. 5.

Salvator seu JESUS. Quid tam necessarium perditis, quid tam optabile miseris, quid tam utile desperatis quàm Salvator? Alioquin unde salus, unde vel tenuis aliqua spes salutis in lege peccati, in corpore mortis, in malitiâ hâc diei, & loco afflictionis, nisi nova nobis & insperata nasceretur? At tu fortè salutem optas, sed curationis acerbiter tenebitur, pariter & ægritudinis propriæ conscius reformidas. Ne timeas, Christus id est unctus, suavis planè & mitis, & multæ misericordiæ, unctus oleo lætitiæ præ participibus suis, eis nimirum, qui licet non ipsam plenitudinem,

(h) *Cor. 6. (i) Ps. 30.*

nem, tamen hujus accipiunt participium unctionis. Quam multi usque hodie pereunt medicum fugientes, quod Jesum quidem noverint, sed Christum nesciant, humano sensu de multitudine & magnitudine morborum paratæ sibi medelæ molestiam æstimantes! Gratulare tibi certum Salvatore adesse, eumq; Christum non utentem cauterio, sed unguento, non ustione, sed unctione curantem. Hanc salutis gratiam, si unus quispiam è conservis tuis, aut Angelus aut Archangelus, vel ex superiori quovis ordine Beatorum præstare posset, puto eam suscipere non detrectares; Nunc autem tantò ampliore tibi devotione suscipiendus est iste Salvator, quantò differentius præ cæteris omnibus nomen hæreditavit Jesus Christus filius Dei. Habes enim in salvatore tanto, unde desideria humana expleas, quæ in tribus maximè constituta videntur, quod decet seu honestum,

G s

in

756 . CHRISTIFORMITAS,
in persona filii Dei, quod expedit seu
utile, in salvatoris officio, quod dele-
ctat seu jucundum in Christi, id est un-
cti suavitate. (a) Ac merito sanè dum
circumciditur puer, qui natus est no-
bis, salvator vocatur, quòd videlicet
ex hoc jam cœperit operari salutem
nostram, immaculatum illum sangui-
nem fundens. Neque enim jam qua-
rere est Christiani cur voluerit Do-
minus Christus circumcidi: propter
hoc siquidem circumcisus est, propter
quod natus, propter quod passus, ni-
hil horum propter se, sed omnia pro-
pter electos: (b) Nec in peccato geni-
tus, nec à peccato circumcisus, nec
mortuus est pro peccato suo, magis au-
tem propter delicta nostra: Jesus ergo
vocatus est, quia salvum faciet popu-
lum suum à peccatis eorum. Neque e-
nim ad instar priorum meus iste Jesus
nomen vacuum aut inane portat: non
est

(a) Bern. ser. 2. de Circ. (b) Bern. ser.
3. de Circ.

est in eo magni nominis umbra , sed
veritas. (c) Duos JESUS lego in typo
hujus præcessisse, ambos populo præ-
fuisse , quorum unus populum suum
de Babylone eduxit , alter suum in
terram promissionis introduxit :
Et illi quidem illos, quibus præerant,
ab hostibus defendebant , sed num-
quid salvabant à peccatis eorum ? Is
autem noster JESUS & à peccatis sal-
vat populum suum , & introduxit in
terram viventium. Ipse enim salvum
faciet populum suum à peccatis eo-
rum. Quis est hic , qui etiam peccata
dimittit ? Utinam & me peccatorem
dignetur Dominus JESUS annumerare
populo suo, ut salvum me faciat à pec-
catis meis ! Verè enim beatus popu-
lus, cujus iste JESUS Dominus Deus e-
jus , quia ipse salvum faciet populum
suum à peccatis eorum. Vis scire an
pertineas ad populum ejus ? vel po-
tius vis esse de populo ejus ? Fac quæ

G 6

di-

(c) Bern. Hom. 2. de B. V.

158 CHRISTIFORMITAS,
dicit JESUS, & computabit te in popu-
lo suo. (d) Sed quid dicimus, quod
Esaïas JESUM multis nominibus ap-
pellandum fore prædicens, hoc u-
num tacuisse videtur? Et vocabitur,
inquit nomen ejus admirabilis, confi-
liarius, Deus fortis, Pater futuri sæcu-
li, Princeps pacis. Sed ubi est nomen,
quod est super omne nomen, nomen
JESU, in quo omne genua flectatur? Ha-
bes unum ex his omnibus appellatio-
nibus JESUM: Nec omninò aut vocari
posset, aut esse Salvator, si fortè quid-
piam horum defuisset. Nunquid non
verè Admirabilem eum singuli sumus
experti in mutatione utique volunta-
tum nostrarum? Hoc nempè est sal-
vationis nostræ principium, cùm inci-
pimus respuere, quod diligebamus;
dolere, unde lætabamur; amplecti,
quod timebamus; sequi, quod fugie-
bamus; optare, quod contemneba-
mus. Admirabilis planè, qui hæc o-
peratur mirabilia; sed nihilominus &
(d) Bern. serm. 2. de Circ con-

confiliarium sese exhibeat necesse est in electione pœnitentiæ, & vitæ ordinatione, ne fortè sit nobis absque scientia zelus, & voluntati bonæ prudentia desit. Sanè opus est, ut Deum quoque probemus, in remissione videlicet priorum delictorum, quia nec sine hac salus nobis constare potest. & nemo potest dimittere peccata, nisi solus Deus. Verùm ne id quidem sufficit ad salutem, nisi fortem quoque experiamur in expugnando impugnantibus nos, ne ab eisdem rursus concupiscentijs superemur, & fiant novissima nostra pejora prioribus. Videturne, jam aliquid deesse Salvatore? Planè deesset, quod maximum est, nisi & Pater esset futuri sæculi, ut per eum scilicet in immortalitatem resurgeremus, qui per præsentis sæculi patrem generamur ad mortem. Neque hoc satis, si non etiam Princeps pacis Patri nos reconciliaret, cui traditurus est regnum, ne fortè sicut filij

perditionis utique non salutis resur-
 recturi videremur ad pœnam. Mul-
 tiplicabitur sanè ejus imperium , ut
 meritò Salvator dicatur etiam pro
 multitudine salvandorum. Et pacis
 non erit finis , vt veram noveris esse
 salutem , quæ non possit timere defe-
 ctum. O dignissimum Salvatorem !
 (e) Huic amico dulci , consiliario
 prudenti , adjutori forti securus me
 credo, qui salvare me velit, noverit,
 possit. Quem quæsiuit, hunc & voca-
 vit per gratiam suam : nunquid ve-
 nientem ejiciet foras ?

(e) *Bern. serm. 20. Cant.*

§. 6.

ADVOCATUS. Advocatum ha-
 bemus apud Patrem, quàm solli-
 citum, quàm fidelem, quàm eloquen-
 tem, quàm gratuitò agentem causam
 nostram ! ipse nihilominus offensus,
 & testis, & judex, rogat Patrem pro
 nobis , ac perorat tot argumentis,
 quot opera bona in tertijs protulit,
 quot

quot pertulit mala. Quin etiam cicatrices eo fine tamdiu retentas ad commovendam Patris Misericordiam ostentat. Sic age Domine JESU causam meam, cuius causæ tota bonitas ex te est, nec alia, quàm tua misericordia. (a) Utinam appenderet peccata mea Pater in statera crucis tuæ, & orationis pro me, quasi arena maris levior appareret iniquitas mea ad tantam meritorum & eloquentiæ vim!

(a) *Iob. 6.*

§ 7.

PRÆCEPTOR & MAGISTER.
Vocatis me Magister & Domine, & benè dicitis: sum etenim. Si primus discendi ardor nobilitas est Magistri, quis Homine-Deo nobilior Magister? si sapientia Magistrum commendat, quid ipsâmet Dei sapientiâ sapientius? si doctrinæ sublimitas, tota cœlestis est, ipse Unigenitus, qui est in sinu Patris, enarravit nobis que-
cun-

cunque didicit à Patre suo. Si doctrinæ facilitas, cœlestia terrenarum rerum similitudine mirificè subjicit oculis auditorum, & in summam colligit doctrinam totam. Hoc est, inquit, præceptum meum, ut diligatis invicem: & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde: denique gratis docet, ac minerval cordis duntaxat, amorem petit. Porrò assiduitatem ex promisso divino intellige: non faciam ultra avolare ex oculis tuis Doctorem tuum. Quid quòd ipsemet liber est discipulis? Planè liber scriptus stylo hominis, prægrandibus characteribus, etiam cruore suo rubentibus, scriptus intus, & foris. O JESU Præceptor & Magister bone, bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me. Aperimihî, Agne Dei, librum tuum, doce me scientiam sanctorum, da mihi scientiam salutis, Diligam te in fratribus meis, ut cognoscant omnes, quia discipulus tuus sum.

§. 8.

§. 8.

MEDICUS magnus venit de cœlo, quia magnus per totum orbem terræ jacebat ægrotus, ad hoc suscepit infirmitatem naturæ nostræ, ne sempiterna esset infirmitas nostra, quia ad Medicum venire non poteramus, ipse ad nos venire dignatus est: non contempsit faucium contemptus à sano, non destitit dare alia præcepta languenti, qui prima in Adam custodire noluit, ne langueret: tanquam diceret, certè experimento sensisti verum me dixisse, quando dixi: noli tangere hoc. Sanare ergo tandem, & revivisce. Ecce porto infirmitatem tuam, bibe amarum calicem tentationum, quibus abundat hæc vita; & ne responderet ei languidus, non possum, non fero, prior bibit Medicus sanus, ut bibere non dubitaret ægrotus) verè amarum calicem bibit Medicus, ut ex consideratione remedij periculi mei æstimem quantitatem, &
non

non refugiam medicinæ portionem,
 (a) Nesciebam, sanus mihi videbar, &
 ecce mittitur Filius Dei altissimi, &
 jubetur occidi, ut vulneribus meis
 pretioso sanguinis illius balsamo me-
 deatur. Agnosce ô homo, quàm gra-
 via sint vulnera, pro quibus necesse
 est Dominum Christum vulnerari. Si
 non essent hæc ad mortem, & mor-
 tem sempiternam, nunquam pro eo-
 rum remedio Dei filius moreretur.
 Pudeat itaque propriam negligentes
 dissimulare passionem, cui tantam à
 Majestate tanta exhiberi vides com-
 passionem: compatitur filius Dei, &
 plorat; homo patitur, & ridebit? Ve-
 rum si diligenter observem præcepta
 Medici, erit etiam consolationis oc-
 casio; sicut enim gravem agnosco
 morbum, cui tanta apponitur medi-
 cina; sic & ex hoc ipso non incur-
 abilem esse conector, neque enim
 pretiosissimas species frustra insume-
 ret

(a) Bern. ser. 3. de Nat.

ret medicus sapiens, imò Sapiencia ipsa. Porrò frustra insumi constat non solum si absque eis facilis esset curatio, sed multò magis, si & cum eis sit impossibilis: animat itaque ad poenitentiam, & accendit vehementius desiderium spes concepta.) Venite, clamat ipse Medicus, ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Sed quia ire non potuimus, venit ad nos, descendit Samaritanus misericors, & quoniam multæ erant infirmitates, multa quoque providus Medicus medicamina curavit afferre. Attulit spiritum sapientiæ & intellectûs, spiritum consilij & fortitudinis, spiritum scientiæ & pietatis, & spiritum timoris Domini. Vides quot phialas plenas odoramenti cœlestis Medicus præparavit ad sananda vulnera illius miseri, qui incidit in latrones. Ex his profectò septem infudit oleum meis vulneribus, infudit & vinum, sed minus quàm oleis

166 CHRISTIFORMITAS,
lei : attulit quinque cados olei, vini
non nisi duos. Vinum siquidem timor
tantum, & fortitudo fuere, reliqua
quinque oleum propriam suavitatem de-
signant. O sapientia, quantam arte me-
dendi in vino & oleo animam meam sa-
nitatem restauras fortiter suavis, &
suaviter fortis. Sana me Domine, &
sanabor; psallam & confitebor nomi-
ni tuo, & dicam : oleum effusum no-
men tuum,) (b) Sanè nihil ita iram im-
petum cohibet, superbiam tumorem
sedat, sanat livoris vulnus, restringit
luxuriam fluxum, extinguit libidinis
flammam, sitim temperat avaritiam,
ac totius indecoris fugat pruriginem,
ut nomen JESU : Siquidem cum nomi-
no JESUM, hominem mihi propono
mitem & humilem corde, benignum,
sobrium, castum, misericordem, omni-
denique honestate, & sanctitate con-
spicuum, eundemque ipsum Deum
omnipotentem, qui suo me & ex-
emplo

(b) Bern. ser. 15. Cant.

emplo sanet , & roboret adjuto-
rio. Hæc omnia simul mihi sonant,
cùm insonuerit JESUS. Sumo ita-
que mihi exempla de homine , &
auxilium à potente, illa tanquam pig-
mentarias species, hoc tanquam unde
acuiam eas, & facio confectionem cui
similem medicorum nemo facere pos-
sit. Hoc tibi electuarium habes, ô ani-
ma mea, reconditum in vase vocabu-
li hujus quod est JESUS , salutiferum
certè , quodque nulli unquam pesti-
tuæ inueniatur inefficax: Semper tibi
in sinu sit , semper in manu quò tui o-
mnes in JESUM , & sensus dirigantur
& actus.) (c) Arque ut meliùs intelli-
gas, quantum amoris debeas medico
tuo, attende, quòd sanat gratis : quin
etiam sanatis dat mercedem. Nihil
addi ad istam benevolentiam potest.
Quis est qui dicat, sanem te, & do tibi
mercedem ? optimè fecit, sciebat e-
nim se divitem venisse ad pauperem:
& sa-

(c) Aug. serm. 13. de Verb. Ap.

& sanat ægrotos, & sanatis donat, & non aliud quàm se ipsum donat salvator, & adiutorium languidi ipse sanator, & præmium sanati.) (d) Quis ergò desperet? æger es? ama JESUM, noli tibi sanus videri: cum spe ægrotat, qui medicum suscipit, desperatè ægrotat, qui medicum cædit. Qualis ergo ejus insania qui medicum occidit? quanta verò bonitas & potentia medici, qui de sanguine suo interfectori suo medicamentum fecit? Neque enim ille qui venerat quærere, & salvare quod perierat, pendens sine causa dicebat, Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt, insani sunt, medicus sum, sciant, patienter fero, cum occiderint, tunc sanabo.) Ecquis talem medicum non diligat? Sanatus leo ab S. Gerasimo servit illi, ac morienti est commortuus. Sanatus animam à Christo, & sanatus hoc modo ab lethifera ægitudine, si medicum non amas, quã-
cum

(e) *Ibidem serm. 8.*

tum certè diligeres medicum, qui te
ex gravi vitæ discrimine liberasset, ne
tu Leone ferocior, es ac immanior?
(e) Quin tu potiùs medico tuo gratus
illum dilige, illum prædica, saltem e-
xemplo vitæ, ut magnus ille prædica-
tor Paulus, vade cum illo, dic ægrotis,
clama desperatis: (f) *Fidelis sermo, &*
omni acceptione dignus, quia Christus IE-
SVS venit in mundum peccatores saluos
facere, quorum primus ego sum; sed miseri-
cordiam consequutus sum, ut in me osten-
deret IESVS omnem longanimitatem, ad
informationem eorum, qui credituri sunt
illi, in vitam eternam. Nolite ergo de-
sperare, ægroti estis, accedite ad eum,
& sanamini: cæci estis, accedite ad
eum & illuminamini, & qui fani estis
ei gratias agite.) Hæc prædicans me-
dicus fies, & medici tui gratiam &
artem commendabis. Sed est quo ma-
gis adhuc commendes, si remedia ti-
bi

(e) *August. serm. 10. de Verb. Apost.*

(f) *1. Tim. 2.*

170 CHRISTIFORMITAS,
bi præscripta patienter & indiscrimi-
na im admittas tam austeram quàm
suavia. (g) Tu tibi ægritudinem com-
parasti peccando, ille venit non so-
lùm fovere vel alligare contritiones
tuas alligaturis Sacramentorum (quas
perfectè sano in cœlis medicus non
amplius necessarias auferet) sed & se-
care & urere. Non vides, quanta ho-
mines patiantur sub medicorum ma-
nibus spem incertam homini promit-
tentium? Sanaberis, dicit medicus, sa-
naberis si secuero, & homo dicit, &
homini dicit, nec qui dicit certus est,
nec qui audit; & tamen ad verba ho-
minis nescientis quid agatur in homi-
ne, subdit membra, ligari se patitur,
aut plerumque etiam non ligatus se-
catur, & uritur, & accipit fortè salu-
tem paucorum dierum, jam sanatus
quando moriatur ignorans, & fortas-
se dum curatur, moritur, & fortasse
curari non poterit. Cui autem promi-
sit

(g) August. Ps. 8 s.

sit Deus aliquid & fefellit? Dic igitur,
ô Christiformando dic medico tuo,
hîc ure, hîc seca, ut in æternum fanes
& parcas, *Dic anima mea, salus tua ego
sum. Psal. 53.*

§. 9.

PASTOR BONUS. Oves nonaginta no-
vem reliquit in cœlis, ut vel uni-
cam errantem animam quæreret, in-
ventam super humeros humanitatis
suæ, heu quàm grave onus! cruci æqui-
libre reportaret ad patrem, & jubet
Angelos gratulari sibi quasi summum
bonum suum, & non potiùs meum in-
venisset. Et quanto labore raptit mi-
sellam oviculã è lupi faucibus? vitam
posuit pro ea. O qualem vitam, non
qualem miseri mortem potius vita-
lem trahimus, sed beatam, immorta-
lem, nec alioqui morituram nisi no-
strâ causâ, a deo pretiosam, ut vel mo-
mentum illius unicum vitam infini-
torum hominum, tota licet æternita-
te duraturam infinitis partibus supe-

H

ret.

ret. Præterea inventam oviculam pascit non solum verbo doctrinæ, gratis jugiter ingestis opportunè, importunè, sed etiam corpore ac sanguine suo, ut de Deo saginetur. Ducit oves suas, exemploque ante eas vadit, illæ per eum velut ostium ingrediuntur nempe per orationem in se ipsos salutis propriæ vacantes, & in ipsum in intima JESU penetralia, & cor amoris cellarium introeunt: egrediuntur verò per charitatem salutis proximi incumbentes, & exteriorem JESU hominem Deum contemplantes ac imitantes: pascua porro ubique inveniunt. (a) *Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco pascuæ, in Ecclesia sua, tot sacramentis, exemplis, documentis, meritis, inspirationibus, gratiis irrigua ibi me collocavit.* O bone Pastor quantâ sollicitudine curasti oves tuas, quas etiam sine pastore in terris non reliquisti, sed Petri amori tertiâ interrogatione tentato, probatoque com-

(a) Ps 22.

men-

mendaſti. Nunquid ego de tam felici
ovili ovis una ſum? eheu erravi ſicut
ovis quæ periit, quære ſervum tuum
bone Paſtor, bone Ieſu, quia mandata
tua non ſum oblitus uſquequaque.
Non me rapiat quiſquam de manu
tua, ſed converſus ad te Paſtorem &
Epiſcopum animæ meæ, diligam te,
ſicut dilexiſti me, & ponam animam
meam pro te, ut paſcar æternum de
viſo & amato te. Amen.

§. 10.

SERVUS. *Cùm in forma Dei eſſet, for-
mam ſervi accipiens, ſemetipſum exi-
nanavit, (a) ut nos à ſervitute libera-
ret; Ego autem, inquit, (b) in medio ve-
ſtrum ſum, ſicut qui miniſtrat, cui tamen
Angeli miniſtrabant. Miramur S. Pau-
linum ut viduæ filium à ſervitute re-
dimeret, ſerviſſe ultrò barbaris: Pe-
trum item Telonitam vendidiſſe ſe
ipſum in ſervum, ut haberet, unde*

H 2

pau-

(a) Phil. 2. (b) Luc. 21.

pauperibus erogaret. (c) O qualem famulum IESUM cœli terræque Dominum! Quid quod formam servi non solum accepit ut subesset, sed etiam mali servi ut vapularet, & servi peccati ut poenam solveret, cum culpam non haberet? Non solum Iosepho & Mariæ ad vilissima rei domesticæ officia ministravit, sed etiam discipulis suis, etiam Judæ pedes lavit: Denique nostræ utilitati totus servit quantum fuit, & quamdiu vixit. Quid quod etiam gloriosus in cœlis præcinget se, & transiens ministrabit beatis? Usque eò nos diligit velut alter, at melior Jacob, ut servire causam nostram triginta quatuor annis voluerit. Et erubescunt Christiformitatis candidati servire Domino servienti sibi? Omnis servitus amaritudine plena est, omnes conditione servili obligati & serviunt, & murmurant: (d) Nolite timere illius Do-

(c) Bern. ser. ser. 4. hebdom. pen. (d)
Aug. Psal. 99.

mini servitatem. Magna felicitas est, esse Domini servum, etsi cum compedibus. Non frustra, nec sine exauditione dictum est: (e) *Intret in conspectu tuo Domine gemitus compeditorum: servite Domino in iucunditate.* Libera servitus est apud Dominum, libera servitus ubi non necessitas, sed charitas servit. Vos, inquit, (f) *in libertatem vocati estis fratres, tantum ne libertatem in occasionem carnis detis, sed charitatem spiritus servate invicem.* Servum te charitas faciat, quia liberum te charitas fecit. Simul es servus, & liber: servus quia factus es: liber quia amaris à Deo, à quo factus es: Imò etiam inde liber, quia amas eum, à quo factus es. Noli servire cum murmure, non enim id agunt murmura tua ut non servias, sed ut malus servus servias. Servus es Domini, libertus es Domini: non te sic quæras manumitti, ut recedas de domo manumissoris tui.) Servito in

H 3

la-

(e) Ps. 99. (f) Gal. 5.

176 CHRISTIFORMITAS,
laetitia non solum Christo, sed etiam
infimo cuique. (g) *Non ad oculum quasi
hominibus serviens, sed ut servus Christi,
Domino Christo servio. Urgeat te ex-
emplum Christi, cuius hæc ad nos in-
crepatio potentissima: (h) Servire me
fecisti in peccatis tuis, præbuiisti mihi labo-
rem in iniquitatibus tuis.*

(g) Eph. 6. (h) Isa. 43.

C A P U T XI.

IESVS Amabilis ob Titulos
amatorios.

§. I.

AMICUS. *Iam non dicam, inquit, (a)
vos servos sed amicos. Etiam Judæ di-
xit, Amice, sed amans dixit non ama-
tus. Majorem sanè charitatem nemo
habet, quam ut animam suam ponat
quis pro amicis suis, posuit Iesus ami-
cus noster vitam illam suam pro no-
bis cum inimici essemus, ut amicos
faceret. Fidelis est ac promptus ad
opem, surget, etsi dormientem simu-
lans, nec propter improbitatem tan-
(a) Ioan. 19. tum;*

tum; sed propter benevolentiam, ubi audierit pulsanter, & orantem: *Amice commoda mihi tres panes,* (b) fidei, spei, charitatis, & cujusvis necessitatis. Cùm amicus Lazarus infirmus esset, renuntiarunt amico sorores: Domine, ecce quem amas, infirmatur: non dixerunt, veni, amanti enim tantummodò nuntiandum fuit. (c) Non ausæ sunt dicere veni & sana, non ausæ sunt dicere, ibi jube, & hic fiet, nihil horum istæ, sed tantummodò: Domine, ecce quem amas, infirmatur. Sufficit ut noveris, non enim amas & deseris. Neque verò deseruit, sed venit, infremuit, lacrymatus est (ô tenebritudinem amantissimi cordis!) excitavit à mortuis. Ecce quomodo amabat Jesus) (d) Illum dilige Christiformitatis amans, & amicum tene tibi, qui omnibus recedentibus te non derelinquet, nec patietur in fine perire.

H 4

Ab

(b) *Luc. 11.* (c) *Aug. tr. 49. Ioan.*
(d) *l. 2. de Imit. c. 7.*

Ab hominibus oportet te aliquando separari, siue velis, siue nolis, teneas te apud IESUM vivens & moriens, & illius fidelitati te committe, qui omnibus deficientibus solus potest te iuvare. At vide, ut sapius te visenti facias locum. Si vellet apud te hospitium habere aliquis senator, non dico senator, Procurator alicujus magni secundum sæculum, & diceret, offendit me quiddam in domo tua, etsi amares hoc, auferres tamen, ne eum offenderes cujus amicitiam ambires. Et quid tibi prodest hominis amicitia? fortè ibi non solùm nullum auxilium, sed & periculum invenires. Nã multi non periclitabantur antequam majoribus jungerentur, exoptarunt majorum amicitias, ut majora pericula incurrerent; securus opta amicitiam Christi. Hospitari apud te vult, fac illi locum: noli amare te ipsum, illum ama; si te amaveris, claudis contra illum, si ipsum amaveris, aperis illi,

li, si autem aperueris & intraverit, non peries amando tu, sed inuenieris cum amato.) (e) O homo tu amicus es hominis ob naturæ conformitatem, quia homo est; ne in hoc præponderaret, ideoq; præligeretur homo Deo, Deus factus est homo. Quare si amicus es hominis, qui tecum fit, vel factus est homo, esto potius amicus ejus qui propter te factus est homo, utique propter te redimendum morte humanitatis, propter te nutriendum sacramento corporis & sanguinis, propter te erudiendum exemplis & beatificandum dupliciter duabus naturis.)

(f) Divinâ scilicet animâ tuam, corpore verò corpus tuum. Denique sine amico non potes diu vivere, & si Jesus non fuerit tibi amicus, eris nimis tristis & desolatus. Ex omnibus ergo charis sit Jesus tibi dilectus specialis, diligantur omnes propter JESUM, JE-

H 5 SUS

(e) S. Thom. Op. 61. (f) de Imit. Christi l. 2. c. 7, 8.

sus autem propter seipsum : ita in
Christiformem evades. Quales enim
amicos quisque habet, talem scias.

§. 2.

FRATER. (a) Non confunditur IESVS
vocare nos Fratres, dicens Patri, nun-
tiabo nomen tuum Fratribus meis ; (b)
Et Magdalena, vade, ait, ad Fratres
meos, & dic eis : (c) Ascendo ad pa-
trem meum & patrem vestrum. Qui
Patri Christi dicit, Pater noster, quid
dicit Christo nisi frater noster ? non
tamen sicut Christi Pater, & noster
Pater. Nunquam enim Christus ita
nos conjunxit, ut nullam distinctio-
nem faceret inter nos & se. Ille enim
filius æqualis Patri, æternus cum Pa-
tre, Patrique coæternus, nos autem
facti per filium adoptati per unicum.
Proinde numquam auditum est de o-
re Domini nostri Jesu Christi, cum ad
discipulos suos loqueretur, dixisse il-
lum de Deo summo patre suo, pater
no-

(a) Heb. 2. (b) Ps. 21. (c) Aug tr. 21. 10.

noster, sed aut Pater meus, dixit, aut Pater vester: usque adeo ut Magdalena loquens posuerit hæc duo, Vado ad Patrem meum & Patrem vestrum, Deum meum & Deum vestrum, non dixit nostrum. Sic jungit ut distinguat, sic distinguit ut non sejungat. Verum nos vult esse in se, unum autem & Patrem & se.) Verum etsi major est, nihilo tamen minus frater noster est nobis per omnia similis absque peccato. (d) O Homo amas fratrem tuum, qui tecum dividit, & dividendo diminuit tibi paternum affectum & censum. Hunc fratrem tuum JESUM ama potius per quem erga te crevit amor paternus, per quem hæres efficeris, & ad paternum censum admitteris, quamvis Patri rebellans exheredari merueris, per quem nullum bonum tibi debitum minuitur, sed multiplex bonum indebitum tribuitur. Postremò tradit frater fratrem in mortem, sed

H 6

(d) S. Th. opusc. 6. c. 18.

hic pro fratribus semetipsum tradidit in mortem.) Gravis omninò est in terris annona cœlestium : Adeamus Joseph fratrem nostrum , etsi toties à nobis proditum , horreis divinis præest , (e) *Constituit eum Pater, Dominum domus suæ, & principem omnis possessionis suæ, tantùm manipuli nostri ejus manipulum adorent , ei accepta omnia bona nostra referamus , ne dubitemus, exosculabitur nos injuriæ oblitus, ditabitque ; hic enim est fratrum amator, qui multum orat pro populo Israel, pro cohæredibus suis, ipse primogenitus in multis fratribus. (f) O frater mi Ionatha, decore nimis & amabilis super amorem mulierum, sicut mater unicum amat filium suum, ita ego te diligam.*

(e) Ps. 104. (f) 2. Reg.

§. 3.

Sponsus. (a) Non sunt inventa æquè dulcia nomina , quibus Verbi animæque dulces adinvicem exprimerentur

(a) Bern. Ser. 2. post Oct. Epiph.

rentur affectus, quemadmodum *sponsus*
 & *sponsa*; quippe quibus omnia com-
 munia sunt nil proprium, nil à se di-
 visum habentibus. (b) Una utriusque
 hæreditas, una domus, una mensa,
 unus thorus, una etiam caro. Denique
 propter hanc relinquet ille patrem
 & matrem, & adhærebit uxori suæ, &
 erunt duo in carne una. Hæc quoque
 jubetur nihilominus oblivisci popu-
 lum suum, & domum Patris sui, ut
 concupiscat ille decorem ejus,) &
 unde hoc tibi ô anima, unde tibi hoc?
 unde tibi tam inæstimabilis gloria, ut
 ejus sponsa merearis esse, in quem de-
 siderant Angeli prospicere avidi &
 semper pleni hoc, quod habent desi-
 derantes? Unde tibi hoc ut ipse sit
 sponsus tuus, cujus pulchritudinem
 sol & luna mirantur? (c) *Sponsabo te*
mibi, inquit, in sempiternum, & sponsabo
te in fide. O vox plena dulcedinis!
 Quid retribues Domino pro omnibus

H 7

quæ

(b) *Bern. serm. 7. Cant.* (c) *Ose. 2.*

quæ retribuit tibi, ut sis focia mensæ,
focia regni, focia denique thalami,
unde suscipiatur multiplex soboles
bonorum operum & cœlestium gau-
diorum de marito te Domine, ut in-
troducatur te Rex in cubiculum suum?
Quibus brachiis vicariæ Charitatis
eum amplectaris & redames qui tan-
ti te fecit? de latere enim suo, ut ex
Adamo Evam, jam inde præmon-
strans te formavit, quando propter te
obdormivit in cruce, & somnum mor-
tis excepit, propter te à Deo Patre
exivit, & matrem synagogam reli-
quit, & adhærens ei unus spiritus ef-
ficiaris. Obliviscere ergo similiter
populum tuum, & domum Patris tui,
hoc est, dedisce carnales affectus, pra-
vos sæculi mores dedisce, obliviscere
consuetudines noxias. Quid enim pu-
tas? Nonne stat Angelus Domini, qui
fecerit te mediam, si fortè, quod aver-
tat ipse, alterum admiseris amato-
rem?) Quare age si te alieni pelli-
ciant

ciant seu honoribus , seu delitiis , seu divitiis, dic illis cum S. Agnete & hæc sponsi injuria est expectare placituram. Multo uberiora & præclariora mihi deferens, me nobilior ille prior occupavit sponsus. Is annulo fidei suæ subarravit me, induit me vestimento salutis, & indumento lætitiæ circūdedit me, & tanquam sponsam decoravit me coronâ charitatis, tradidit auribus meis inæstimabiles eloquiorum suorum margaritas , circumdedit me vernantibus atque corruscantibus virtutum gemmis , mel & lac ex ejus ore suscepi , ut sciam reprobare malum , & eligere bonum etiam in sermonibus meis , sanguis ejus ornavit pudore genas meas, ostendit mihi thesauros incomparabiles æternæ felicitatis, quos mihi se daturum repromisit. Amo Christum in cujus thalamum introibo, cujus mater virgo est, cujus pater foeminam nescit, quem ego & amans casta, & tangens munda & accipiens

cipiens

186 CHRISTIFORMITAS,
cipiens virgo sum, Ipsi soli seruo fi-
dem, ipsi me totâ devotione com-
mitto.

Verum ô sponsa vide ut absentem
sponsum omni vitæ tuæ momento ex-
pectes ac desideres: si enim quidpiam
agens dicensve mori nolles, nonne
adulteræ est sponsi adventum timere?
quin tu potius in vitæ discrimine
gaude & dic: ecce sponsus venit, exi
anima mea obviam ei.

§. 4.

MAter sub Gallinæ Evangelicæ
typo. Maternum erga nos affe-
ctum etiam amore præfervido amici
fratris, & sponsi vehementiorem de-
monstravit Dominus Jesus seipsum
Gallinæ assimilans, quoniam infirma-
tus est usque ad mortem, assumpsit in-
firmitatis carnem, ut pullos Hierusa-
lem colligeret sub alas suas tanquam
gallina infirmata cum parvulis. Audi
lacrymabiliter ingemiscentem: Hie-
rusalem quæ occidis Prophetas, & la-
pidas

pidas eos qui ad te missi sunt, quoties
volui congregare filios tuos, sicut gal-
lina congregat pullus suos sub alas, &
noluisti. O similitudinem mellifluæ
dulcedinis plenam ! Nullam aliam
avem aliquando conspeximus infir-
mari cum parvulis, gallina quomodo
hoc habet ? certè notam rem dico,
quæ in conspectu nostro quotidie ver-
satur, quomodo raucescit vox, quo-
modo fit hispidum totum corpus ? de-
mittuntur alæ, laxantur plumæ, & vi-
des circa pullos nescio quid ægro-
tum, ut etiam si pulli non sequantur,
filios non videas matrem tamen in-
telligas. Et ea est materna charitas
qua invenitur infirmata. Quare ergo
Dominus nisi propter hoc gallina esse
voluit ? Congregavit autem omnes
gentes tanquam gallina pullos, qui
infirmatus est propter nos accipiens
carnem à nobis, id est à genere huma-
no crucifixus, contemptus, a lapis cæ-
sus, flagellatus, ligno suspensus, lancea
vulne-

vulneratus. Ergo hoc maternæ infirmitatis est, non amissæ majestatis: Habet hoc præterea gallina, quod difficilius in cæteris animantibus invenies, alis suis filios suos protegens contra Milvum pugnat. Sic etiam mater nostra sapientia Dei infirmata quodammodo per carnis susceptionem protegit infirmitatem nostram & resistit diabolo ne nos rapiat; & quidem affectu tanto majore pro nobis pugnat, quanto ille gallinæ affectus qui incubæ tantum est, non matris ab infinito divini paternique cordis erga nos amore (cujus iste rudimentum qualecunque est) distat. Infirmatus ergo Jesus nobiscum fortis est, pro nobis adversus diabolum. Noli tu infirmari in illius infirmitate, fortis esto, quia quod infirmum est Dei, fortius est hominibus: spe fortis eris, oratione fortis eris, oratione quidem sicut pulli qui gallinam matrem querula voce, quamdiu infirmi sunt jugiter

ter

ter inelamant , nisi cum tuti sub ejus
alis , certique maternæ sollicitudinis
non egent : sic tu Jesum semper ora,
Jesum semper inelama , quia infirmus
es , semper eges illo. Spe verò etiam
futurorum fortis esto ; spes ovo com-
paratur , ea foris nondum pervenit ad
rem , & ovum est aliquid , sed nondum
est pullus , est spes pulli , testudine re-
ctum est , non videtur , quia operitur ,
cum patientia expectetur , ferveſcat ,
& viveſcat. Ovum ergo nostrum , id
est spem nostram rerum nondum ap-
parentium , beatam illam spem ad-
ventus gloriæ magni Dei , quam ex-
pectamus , sub alis gallinæ Evangelicæ
ponamus , non nobis dicatur , quoties
volui & noluiſti , (audiant Auguſti-
num inimici gratiæ ſufficientis. Ovo
denique nostro ſcorpium timeamus.
Non perimat mundus spem nostram
cauda ſua , illis videlicet quæ retro
ſunt , nos trahit ad retro reſpicien-
dum , nempe res fluxas , non verò ante-
riora

190 CHRISTIFORMITAS,
riora quæ speramus.) Gallina denique scorpis devorat & in ovum concoquit, & Jesus nobis faciet cum tentatione proventum, adeo ut si exurgat adversum nos prælium, in hoc sperare debeamus. O Domine Jesu, custodi me ut pupillam oculi, sub umbra alarum tuarum protege me; & ab æstu carnalium desideriorum, & à facie impiorum qui me affixerunt. (d) Bona & desiderabilis umbra sub alis Jesu, ubi tutum est fugientibus refugium, gratum fessis refrigerium. Miserere mei Domine Jesu miserere mei, quoniam in te confidit anima mea, & in umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas.

C A P U T XII.

IESVS Amabilis in figuris.

Aron sacerdotio, & mirificâ virgâ crucis.

Abel innocentia, Sacrificio, martyrio

(d) Bern. Ser. 2. in Missus.

rio sanguinis non vindictam, sed veniam loquentis, à fratribus, Judæis, profugis fusi.

Abiathar, id est. pater residui electorum, pater funiculi hæreditatis æternæ, pater contemplationis, intimus Davidi.

Abimelech, i. Rex Regum qui arboris crucis ramum impositum in humeros ferens, dicensque ad socios, *quod me videtis facere, citò facite*, itaque turrim Sichem, corda, incendit, & expugnavit.

Abram pater sublimis, *Abraham* i. pater multitudinis credentium, non filium, sed seipsum immolans, arietem humanitatis in vepribus hærentem caput, in quo benedictæ sunt gentes, quia obedivit.

Adam cælestis, & novus; de terra Virgine, non maledictâ: sine patre, & matre natus, rectus, è cujus dormientis in cruce latere mater viventium Ecclesia ædificata est.

Asem

Asen filius Jacob cuius panis pinguis, in Eucharistia præbet delicias Regibus, Regali sacerdotio, genti electæ Christianorum.

Assuerus, id est, Rex, Princeps, caput populi convivio Eucharistiæ, Estheris Ecclesiæ amore.

Benjamin filius dexteræ Patris, sedens à dextris ejus, & *Benoni* filius doloris matris ad crucem stantis, delictæ patris, obses fratrum in Ægypto hujus mundi non expetitus tantum, sed & relictus pro alimonia in Eucharistia, in sacco corporis sui, calicem passionis habens & frumentum, simul & pretium nostrum.

Banaias, id est, filius Domini Leonem Tartareum in spelunca Bethleem hyeme occidens.

Daniel, sapientia, iudicio, protectione innocentia in lacu leonum, liber in deserto, in sepulchro, cui Angeli ministrarunt esurienti.

David, id est, dilectus filius Jesse, id est

est entis, Dei parvulus humilitate inter fratres, electus ad Regnum occidit Leones & Urfos, Goliath Sathanam quinque lapidibus, nempe plagis: persecutionem Saulis, Absolonis, Philistinorum tulit, ferebatur manibus suis in cœna, stultus in Regia Achis, Herodis reputatus, mansuetissimus pepercit inimicis, & pro eis rogavit.

Eliacin, id est, Deus resurrectionis, Deus ultionum, quasi pater domûs Juda, Ecclesiæ habens clavem, domus David super humerum ejus: aperit, & non est qui claudat: claudit, & non est qui aperiat: denique est in solium gloriæ domui Patris ejus.

Enos, id est, vir, cœpit invocare nomen Domini, docendo orare, & Religiosi cultûs author.

Gedeon, id est, contere[n]s corda, tubis prædicationis, & confectione fistilium corporis sui, & Martyrum, lampadem fidei accendit, & Jericon-

tema

tem peccatorum ac idolorum ever-
tit : cuius gladius panis subcineritius
Eucharistia , quâ vincimus hostes no-
stros.

Henoc , id est, dedicatus in libro sa-
pientiæ nomine Iusti, ab impijs perse-
cutionem & calumnias passus , trans-
latus.

Helias, id est, Deus fortis. Zelo ze-
latus pro Domino Deo exercituum:
linguâ cœlos claudens & aperiens:
missus ad Viduam, naturam nostram,
de inopia sua eam ditans oleo miseri-
cordiæ, destructor Balaam, raptus in
cœlum.

Iacob, id est, supplantator Sathanæ.
Primogenita tulit, pellitus, & simili-
tudinem habens Esau peccatoris. Ra-
chelem , id est, ovem animam erran-
tem, Ecclesiam. Pastor bonus diutur-
no labore sponsam promeruit profu-
gus à facie Esau, Herodis : contem-
plationi deditus vidit Angelos ascen-
dentes ac descendentes supra se , duo-
decim

decim Patriarchas Apostolos reliquit, quibus migrans benedixit: Electorum denique typus.

Iob, id est, vir dolorum, tentatus à dæmone, malè conjugatus, Christus quidem cum Synagoga, pauperrimus ex divite, ditissimus ex paupere, in sterquilinio crucis Deum benedicens, patientiæ miraculum, vexillum gloriæ Dei.

Jonas, projectus in mare tribulationum, exceptus in ventre ceti, mortis, dormiens in media tempestate quietus, egressus è ceto, è sepulchro per Resurrectionem, & prædicans pœnitentiam Ninivitis, mundo.

Ioseph, accrescens, dilectus Patri, qui fecit ei tunicam polymitam humanitatis, & Ecclesiæ: adoratus à Patre Iosepho, Matre Virgine, & fratribus Apostolis & nobis: missus fratres suos quærere, venditus à fratribus, damnatus innocens, è carcere eductus ad Ægypti, mundi gubernaculum, red:

I

reddens fratribus bonum pro malo.

Iosue, id est *JESUS* salvator. Amalecitarum & obesi eorum Regis Agag, carnalium, & Jerichontis, gentilitatis & vitiorum domitor, ductor populi per Jordanem Baptisimi in terram promissionis, Ecclesiam & gloriam.

Isaac Angelo prænuntiante ex matre sterili natus, parentum risus, per quem Abrahamus, Pater æternus posteritatis æquantis numero stellas cœli in electis, & pulverem terræ in reprobis, cum *Ismaële* filio ancillæ, cum *Judæis* & lege timoris & vitijs partem non habuit, & *Jacob* minori benedixit, Ecclesiæ, non *Esau* majori, Synagogæ; nupsit *Rebeccæ*, Ecclesiæ habenti duos in utero populos: electorum, & reproborum. Victimam tulit in montem lignum crucis, & humanitatis aries inter vepres spineæ coronæ hærens cornibus cæsus est.

Moyse evasione ex parvulorum cæde

de per filiam Pharaonis, Ægyptum, quò Christus fugit, officio mediatoris testamenti, Redemptoris mirifici ope Virgæ crucis per mare rubrum sanguinis sui & baptismi aquas Ecclesiam traduentis in desertum vitæ Evangelicæ, demerso Pharaone, persecutore Diabolo, jejunio quadraginta dierum, splendore vultûs in monte, legis novæ promulgatione, Æthiopiæ Ecclesiæ ex gentilibus conjugio, duodecim exploratorum Apostolorum missu in terram promissionis Ecclesiæ, & septuaginta judicum Discipulorum delectu mitissimus, & zelantissimus.

Melchisedech, id est, Rex justitiæ, & Rex Salem, id est, pacis, nec initium habens, nec finem, etiam Sacerdotis, Jesus enim Sacerdos in æternum, heri & hodie ipse, & in sæcula, sine genealogiâ paternâ in terris, maternâ in cœlis, panem & vinum obtulit in Eucharistia, ab Abrahamo decimas accepit

598 CHRISTIFORMITAS,
velut sacerdotij Aaronis, qui erat in
lumbis Abrahamæ, tributum ipse Sacer-
dotum Princeps eidem Abrahamæ, fide-
libus benedixit.

Noe, id est, requies nostra, ipse con-
solabitur nos, arcam Ecclesiæ condi-
dit, super aquas baptismi, in qua sa-
lus, vino amoris Ecclesiæ ut vineæ à
se plantatæ inebriatus, in cruce nuda-
tus, irrisus à filio Judæo, cujus filijs
maledixit.

Salomon, id est, pacificus, sapientissi-
mus, ditissimus, templi Ecclesiæ ex-
tructor magnificentissimus: idem qui
Salomon, id est, pacificus in exilio est:
Ecclesiastes, id est, concionator, erit
in iudicio. *Idida*, id est, dilectus Do-
mini in Regno.

Samson, id est, Sol prænuntiatus ab
Angelo, novacula super eum non a-
scendit, Gentilium & alienigenarum
Ecclesiam Dalilam conjugem acce-
pit occiso de via leone Idololatriæ,
invenit dulcedinem laudis ubi fuerat
putor

putor blasphemix, & vulpeculas, Herodianos suis captiosis interrogacionibus quasi caudis cepit, plures Philistæos, hostes salutis, moriens, quam vivens occidit, ænigma proposuit, generationem suam quis enarrabit?

Samuel, id est, positus manu Dei; votis matris, & synagogæ impetratus, in templo puer oblatus, & remanfit, Judex Reges creans & ungens, bonos ut Davidem, malos ut Saulem.

Hactenus figuras Christi animatas exposui: nunc inanimes pauculas lectissimasque propono.

Paradisus voluptatis, in quo scilicet quatuor fluvij, plagæ manuum ac pedum: fons verò in medio, plaga lateris. Arbor vitæ. Arca Noë. Arcus in nubibus, nempe crucifixus, pacificans. Rubus humanitatis ardens, ac unita divinitate incombustus, unde nomen suum Deus enuntiat. Virga Aaronis mirifica. Columna ignis. Agnus Paschalis. Petra deserti potum

præbens. Manna. Serpens exaltatus in deserto , in cruce similitudinem peccatorum principis gestans, à morfu serpentis seductoris aspicientes, id est, credentes sanat. Terramelle & lacte manans. Botrus in vecte crucis inter præeuntes Prophetas, & sequentes Apostolos, vel à præeunte Judæo tergumque obvertente, id est, reprobaro gestatus , & à sequente Gentili populo, ac fidei oculos in eum convertente. Arca fœderis continens tabulas legis novæ, manna, & virgam crucis. Gladius Gedeonis ex pane subcinericio. Scala Jacob in seffa Deo, sub seffa homine. Templum. Thronus. Ferculum Salomonis. Lapillus statuam Nabuchodonosoris , id est, Idololatriam & vitium evertens.

Atque ex his omnibus figuris sparsisque luminibus admirabilem simul & amabilem Christi formam facile quivis colliget meditando. Sic Opticorum industriâ ex dissectis disjectisque

que quasi temerè lineamentis pulcherrimas imagines in polyoptrico vitro, vel foramine collectas efflorescere cum admiratione cernimus.

CAPUT XIII.

IESVS amabilis in suis Nominibus.

ABIAD *Is. 9.* id est, pater aternitatis.

Admirabilis *Is. 69.* Advocatus noster *1 Io. 2.* Aditus ad patrem *Eph. 2.* Adonai, id est, firmamentum nostrum, Adadremmon *Zach. 12.* id est, scilicet prædestinatos ut grana malograna- tum in charitate ordinata continens, & coronans. Amicus, amor noster, *Prov. 18.* Angelus faciei, *Isa. 64.* Angelus magni consilij, *Isa. 9.* Angelus testamenti, *Mal. 3.* Antiquus dierum, *Dan. 7.* Agnus Dei, quippe innocens victima, mansuetus, totus utilis. Alpha, i. principium, *Apoc. 1.* Apostolus confessionis nostræ, id est, Religionis, *Heb. 3.* Aqua vitæ nempè lavans, fœcundans, refrigerans, restinguens, tra-

stabilis, omnem figuram in vase induens, omnia portans. Anchora animæ, *Heb. 6.* Aquila provocans pullos ad volandum, *Deut. 32.*

Borith, *Mal. 3.* id est herba fullo-
num, seu sapo ad nos emaculandos.
Botrus Cypri, *Cant. 1.* fructus vel racemus balsami. Brachium Dñi, *Isa. 59.*

Christus, *Dan. 7.* unctus ut Rex & sacerdos, ut sponsus, ut pugil. Caput Ecclesiæ, *Col. 1.* Candor lucis æternæ, *Sap. 7.* Candelabrum aureum, *Zac. 3.* Character substantiæ patris, *Heb. 1.* Clavis domus David, *Isa. 22.* *Apoc. 3.* Ecclesiæ, & paradisi. Consiliarius, *Is. 9.* Consolator, *Isa. 61.* & Consolatio Israël, *Luc. 2.* Consummatio abbreviata, *Isa. 10.* Cor sponsæ, scilicet Ecclesiæ dormientis vigilans, *Cant. 5.* Cornu salutis, *Zach. Cant. copiar, gloriæ, fortitudinis, Ps. 32.* Custos hominum. *Iob. 7.* Custos portæ orientalis, id est, Virginis, *2. Esdr. 3.* Custos civitatis, vineæ, id est, Ecclesiæ, *Cant. 1.*
Desi-

Desiderium collium æternorum,
Gen. 44. Desideratus cunctis Genti-
 bus, *Agg.* 22. Deus noster, *Pf.* 66. Dex-
 tera Domini faciens virtutem, *Pfal.*
 117. Dexterâ justitiæ, *Is.* 41. Domi-
 nus. Dominus Davidis, *Pf.* 109. Do-
 minus dominantium, *Apocal.* 19. Do-
 num, *Ioan.* 3. Dux cant. *Mos.*

Emmanuël, *Isa.* 7. nobiscum Deus.
 Episcopus animarum nostrarum, 1.
Petr. 2. Expectatio Gentium, *Genes.*
 49.

Fasciculus myrrhæ, *Cant.* Festina
 prædari. *Isa.* 8. Figura substantiæ pa-
 tris Filius, *Isa.* 9. Filius unigenitus,
Ioan. 1. Filius David, *Luc.* 18. Flos de
 radice Jesse, *Isa.* 11. Flos campi, *Cant.*
 2. Fons patens, *Zach.* 13. Fons signa-
 tus, *Bar.* 3. Fons sapientiæ, *Eccles.* 1.
 Fons aquæ vivæ, *Apoc.* 21. salientis in
 vitam æternam, *Ioan.* 4. Fortis, *Isa.* 9.
 Frater noster, *Pfal.* 22. Fructus terræ
 sublimis, *Isa.* 4. Fructus benedictus,
 ventris virginæ, *Luc.* 2. Fructus ven-

tris David *[Ps. 131]*. Frumentum Electorum. *Zach. 9.*

Gallina volens congregare pullos suos, *Matth. 23.* Gaudium magnum, *Luc. 2.* Germen Domini, *Isa. 4.* Germen David, *Zach. 13.* Gigas, *Pf. 18.* Gladius Gedeonis, *Iud. 7.* ex pane sub cinericio gladius quo accinctus potentissimus, *Pf. 44.* Gladius utraq; parte acutus, *Apoc. 1.* Gloria nostra, *Ro. 9.* Gloria Libani, *Isa. 35.* Gloria Patris, *Pfal. 16.*

Hæres univerforum, *Heb. 1.* Homo & homo, *Pf. 86.* Hospes exceptus ab electis, rejectus à reprobis, *Matth. 25.* Hostia, *Heb. 10.*

Jesus. Ignis conflans, *Mal. 3.* Ignis missus in terram, imago Dei invisibilis, *Judex Justus, Sap. Justitia, Rom. 10.* Inundans justitiam. *Isa. 10.*

Lapis angularis probatus, lapis pretiosus electus, *1. Petr.* Lapis offensionis missus in fundamentis Sion. *Isa. 28.* Lapis abscissus sine manu statuam

Na-

Nabuchodonosor evertens, *Dan.* 34.
 Leo de tribu Juda, *Apoc.* 4. Legifer no-
 ster, *Isa.* 43. Liliū convallium *Cant.*
 2. Lux mundi, *Ioan.* 1. Lumen ad reve-
 lationem gentium, *Luc.* 2. Lucerna
 Paradisi. *Apoc.* 21.

Magister noster, *Mat.* 19. Mammil-
 la Patris, *Iob.* 24. Medicus noster, Me-
 diator Dei & hominū, *Tim.* 2. Messias,
Io. 4. id est unctus, Minister, *Matt.* 21.

Nazaræus i. florens, *Matth.* 1.

Oliva fructifera, *Pf.* 51. Omnia in
 omnibus, *Col.* 3. pax nostra Omnipoten-
 s sermo, *Oriens Zach.* 3. Ostium o-
 vilis, *Ioan.* 10.

Panis vitæ, *Io.* 6. & panis cœli, panis
 Angelorum, pastor bonus, *Io.* 10. Pater
 noster, *Isa.* 44. Paterfamilias, *Matt.* 10.
 Pontifex magnus, *Heb.* 4. Portio nostra,
 pars nostra, pars hæreditatis nostræ,
Pf. 16. 15. Optima pars, *Luc.* 10. Prædi-
 cator, *Isa.* 52. Primogenitus omnis
 creaturæ, primitiæ dormientium, *Col.*
 1. Propheta magnus, *Luc.* 7.

Radix Jesse, *Is.* 9. id est omnipotentis,
 Redemptor noster, *Iob.* 19. Reficiens
 laborantes, *Mat.* 11. Resurrectio nostra,
Io. 11. Rex Regum, *Apoc.* 19. Rex paci-
 ficus, Rex sapiens, *Ier.* 23. Ros Her-
 mon, *Pf.* 13.

Sacerdos in æternum, *Pf.* 109. Salva-
 tor mundi, sanctus sanctorum, *Dan.* 9. Sa-
 pientia, *1. Cor.* 7. Scala Jacob, *Gen.* 28.
Eph. 2. scientia nostra, *1. Cor.* 2. Scutum
 nostrum, *Gen.* 15. juxta 70. Semè, *Is.* 1.
 Signum, *Is.* 7. Signum contradictionis
Luc. 2. Signum populorum, *Is.* 9. Signum
 æternum, *Is.* 5. Signaculum super cor
 & brachium sponsæ, *Cant.* 8. Sol justi-
 tiæ, *Mal.* 4. Speciosus formæ, *Psal.* 44.
 Speculum sine macula, *Sap.* 7. Spes no-
 stra, *Heb.* 3. Spolia detrahe, *Is.* 8. spon-
 sus, stella ex Jacob, *Num.* 24. stella ma-
 tutina, *Eccles.* 50.

Templum Dei, *Apoc.* 11. Thesaurus no-
 ster, *Col.* 3. Testis fidelis & verus, *Apoc.* 3.
 Verbum caro factum, *Io.* 1. Veritas,
Io. 14. Vermis, *Pf.* 21. Via, *Io.* 14. Vinum
 ger-

germinans Virgines, *Zach. 9. Vir, Ier. 3.*
 Vir dolorum, *Is 55. Virga Aaron, E-*
xod. 7. Vita, Io. 14. Vitis vera, Io. 15.

CAPUT XV.

IESVS *Amabilis in Elogiis ex PP.*

TOTIUS potestatis summa, Thesau-
 rus virtutum, Flos delectationū,
 Amœnitas deliciarum, Conviviū An-
 gelorum, *Aug. Mammilla Patris, qua*
nos lactavit, Clem. Strom. Sapientia no-
bis lactescens de pane Angelorum,
per viscera virginis trajecto & incar-
nato facta lac parvulorum, Aug. Apex
totius sanctitatis, Dion. Eccles. hier. c. 4.
 Adunitio & communio Dei & homi-
 num, Mellificamen pro nobis, *Iren. l.*
5. c. 1. Victima generis humani, Euseb.
l. 10. in pres. Legatus Dei Patris, Didy-
mus l. 2. de Spiritu sancto. Infinita Dei
clementia, Cyrus Apollin. restitutor pri-
stinæ pulchritudinis, Greg. Nyss. l. de vi-
ta Mosis. Solutio omnium difficultatū,
Euthym. in Matt. Admiratio, Damasc. 4.
de fide, Homo faciens Deos, I. virtus

208 CHRISTIFORMITAS,
Dei inclusa in corpore, *Orig. tr. 33. in
Matt.* Deificatio carnis nostræ, *Athan.
s. 4. contra Arria.* Appellatio continens
omnes appellaciones, *Iustin. recapitu-
lacio omnium bonorum, Iren. l. 3. c. 18*
Operator prodigiorum, *Iustin. in exp.
fid.* Unctio Patris, & Filii, & Spiritus
sancti, *Hesych. in Levit.* Ineffabilis Deus
descensus, *Cosm. hieros.* Potentia Dei-
tatis in carne latens, *Maxim. Monach.
Cent. 1, c. 11.* unio sublimium & hu-
milium, *Amphil. orat. in Pater noster.* Ta-
bernaculum Deitatis, *Nyss. hom. 13. in
Cant.* Coagulum nostri cum Deo, *Greg.
Naz. orat 4.* Aspectus habens excellen-
tiam divinitatis, *Theoph. Alex. ep.* Ob-
ses à Patre nobis datus, Radix pacis
nostræ, *Chrysof.* Clypeus fortitum, *liber
vita.* Psalterium & cythara, qua Pater
canit se & creaturas, *Rupert. l. de victo-
ria Verbi.* Ferculum divinitatis, *Id. in
Cant.* Magnificencia Patris, *Greg. Mag.
Armatura, Machara Patris, virtus &
sagitta Dei patris, Hier.* Respublica o-
mnium

mnium gratiarum, statua omnium virtutum, *Chryf.* Facies ultimæ pulchritudinis, *Guill. Paris.* Amoris decalogus.

EPILOGVS.

HActenus expositâ, nec fatis unquam exponendâ Domini IESU amabilitate iubet congesta, ideoque concepto fœta mens hoc Epiphonemate adhortatorio concludere. Eia Christiformande, IESUM tuum sic agnitum nunc tandem dilige, unus non sufficit tantæ amabilitati amor, exere omnes pectoris tui vires & amores, pete latitudinem cordis sicut arenam, quæ est in littore maris, tot corda pete, quot cœlo sydera, quot in sylvis frondes, quot in agris gramina, quot in Oceanoguttæ, quot in terris mortales, quot in paradiso Angeli, quot in Domino IESU amabilitates: excors es, si cor tuum alibi quàm in IESU est. (a) Quàm aridus & durus es sine IESU! insipiens & vanus, si cupis aliquid extra IESUM! Nonne hoc est majus damnum

(a) *l. 2. de Im. Ch. c. 7.* quàm

quàm si perderes mundum? Quid potest mundus conferre sine IESU? esse sine IESU gravis est infernus, & esse cum IESU dulcis paradifus. Si fuerit tecum IESUS, nullus poterit nocere inimicus. Plus homo nocet sibi, si IESUM non quærit, quàm totus mundus & omnes adversarii ejus: qui invenit IESUM, invenit thesaurum bonum, imò bonum super omne bonum, & qui perdit IESUM, perdit nimis multū, & plusquàm totum mundum. Pauperrimus est qui vivit sine IESU, ditissimus est, qui bene est cum IESU. O IESU Deus meus & omnia, ubi sint omnia mea tu scis, tu enim thesaurus cordis mei.

Nescio quid sit amor cordi, quid cor sit amor.

Hoc scio, quod totus cor ego, IESVS amor.

INCAR.